

Beleids- en begrotingstoelichting

LANDBOUW EN TUINBOUW

Begrotingsuitvoering 2025

I. INHOUDSTAFEL

I.	INHOUDSTAFEL	2
II.	INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	4
III.	SAMENVATTING	5
IV.	TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	10
1.	Transversale, horizontale doelstellingen	10
2.	Overkoepelede strategische doelstellingen	10
V.	BELEIDSVELD I - LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ.....	13
1.	ISE TA – Thema overschrijdend	13
1.1	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	13
1.2	Operationele doelstellingen	13
1.3	Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	13
1.3.1	Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	14
1.3.2	DAB's	19
1.3.3	Overige entiteiten onder gezag.....	19
1.3.4	Overige entiteiten onder toezicht	19
2.	ISE TW - Land- en tuinbouw.....	22
2.1	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	25
2.2	Operationele doelstellingen	25
2.3	Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	41
2.3.1	Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl DAB's).....	42
2.3.2	DAB's	62
2.3.3	Overige entiteiten onder gezag.....	63
2.3.4	Overige entiteiten onder toezicht	70
VI.	BELEIDSVELD II - PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	71
1.	ISE TY Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij.....	71
1.1	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement	72
1.2	Operationele doelstellingen	72
1.3	Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	74
1.3.1	IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	74
1.3.2	DAB's	75
1.3.3	Overige entiteiten onder gezag.....	75
1.3.4	Overige entiteiten onder toezicht	75
VII.	APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD 76	

1.	Apparaatskredieten	76
2.	Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.....	81
VIII.	LIJST MET AFKORTINGEN	82
IX.	BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	84
X.	BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'.....	90
XI.	BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'	91
XII.	BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'	92
XIII.	BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'	93

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) blikt terug op de beleids- en begrotingsprestaties van 2025 voor Land- en tuinbouw. Tegelijk is dit meer dan een technisch document. Het gaat over een sector die diep verankerd zit in Vlaanderen. Landbouw vormt onze landschappen, voedt onze samenleving en blijft de ziel van Vlaanderen.

Het landbouwbeleid wordt in belangrijke mate bepaald op Europees niveau via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Ook in 2025 stond de correcte en tijdige implementatie daarvan centraal. We steven ernaar dat Europese middelen zorgvuldig worden ingezet en landbouwers kunnen rekenen op een stabiel kader.

Daarnaast hebben we in 2025 duidelijke accenten gelegd. We hebben een traject opgestart voor een langetermijnvisie op landbouw en voeding richting 2030-2050, samen met het brede middenveld. Tegelijk hebben we ingezet op minder administratieve lasten, op basis van een brede bevraging en overleg met de sector.

We werken aan een gericht actieplan voor jonge landbouwers, zodat nieuwe generaties kansen krijgen. We versterken de positie van landbouwers in de keten, onder meer via producentenorganisaties, en we hebben maatregelen genomen rond klimaat en risicobeheer, met onder andere de evaluatie van de brede weersverzekering en de voorbereiding van klimaatscans.

Ook het verbinden van generaties krijgt aandacht, via initiatieven zoals Landmobiliteit en een gerichte aanpak rond publieke landbouwgrond. Daarnaast werken we verder aan digitalisering, met de integratie van het landbouwloket in het ondernemersloket, en aan een eenvoudiger regelgevend kader.

De samenvatting van deze BBT bevat een overzicht van de belangrijkste beleidsinitiatieven van 2025, de begrotingsuitvoering en de voornaamste budgettaire aandachtspunten. Voor Land- en tuinbouw waren er in 2025 geen elementen met betrekking tot de netto-beleidsruimte.

De uitvoering van de begroting verliep grotendeels zoals voorzien. Waar verschillen optraden, worden deze verder toegelicht per begrotingsartikel.

2025 was een jaar waarin we stap voor stap hebben gewerkt aan een sterke en toekomstgerichte landbouw.

Mijn uitgangspunt blijft helder: wie zorgt voor ons voedsel, verdient duidelijkheid, respect en perspectief. Door onze landbouw te versterken, versterken we Vlaanderen.

III. SAMENVATTING

De samenvatting van de BBT BU 2025 omvat een overzichtstabel met de belangrijkste beleidsaspecten en -initiatieven van het jaar 2025, een cijfermatig overzicht van de begrotingsuitvoering 2025 en tot slot de belangrijkste budgettaire aandachtspunten 2025.

Voorliggende BBT BU Land- en tuinbouw bevat geen informatie in relatie tot de bijlagetabel 'netto-beleidsruimte' van de algemene Vlaamse middelen- en uitgavenbegroting evenals het Rekenhofverslag 2025, gezien dit op vlak van Land- en Tuinbouw zonder voorwerp was in 2025.

De relatie tussen de strategische en operationele beleidsdoelstellingen en de overeenkomstige begrotingsartikelen, is in deze BBT telkens bij de bespreking van uitgavenartikelen vermeld.

In samenspraak met de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) werd de opname van de BBT prestatie-indicatoren (ISE Land- en Tuinbouw) in de Vlaamse Openbare Statistieken (VOS), voorzien in het goedgekeurde [Vlaams Statistisch Programma 2025-2029](#).

(A) Belangrijkste beleidsaspecten en -initiatieven 2025

Het landbouwbeleid is verregaand geharmoniseerd op niveau van de Europese Unie.

De doelen van dit beleid zijn verdragsrechtelijk verankerd en krijgen vorm via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), dat door de Europese wetgever wordt beslist en vervolgens door de 27 lidstaten wordt uitgevoerd.

Ook in 2025 waren de tijdige en correcte EU GLB-implementatie in het Vlaams Gewest, inclusief het beheer en de controle van de recurrente EU-beleid(sub)maatregelen en dienovereenkomstige EU-fondsenuitgaven en Vlaamse cofinanciering, een kerntaak voor mijn diensten en mezelf.

Daarnaast werden in 2025 volgende acties of initiatieven genomen.

Beleidsaspect	Duiding
Visie landbouw en voeding 2030-2050	Met ingang van 1 mei 2025 werd het voorbereidingstraject aangevat onder leiding van opdrachthouder Prof. Em. Guido van Huylenbroeck, die tijdens de werkzaamheden geassisteerd wordt door SERV/SALV. Daarbij werd het brede middenveld betrokken.
Administratieve vereenvoudiging en vermindering regeldruk	<p>In de eerste helft van 2025 werd een online bevraging opgesteld met behulp van een klankbordgroep. De bevraging werd in juni online geplaatst en ingevuld door 1044 personen. In juni 2025 werd overlegd met stakeholders (VLM, consultants, Groene Kring, Bioforum, Boerenbond, VAC, ABS en jong-ABS).</p> <p>Zowel de bevraging als de overlegmomenten hebben bepaalde problemen en potentiële voorstellen van oplossing opgebracht.</p>

	Tijdens de tweede helft van het jaar 2025 werden alle resultaten geanalyseerd en is het Agentschap hiermee aan de slag gegaan.
Vorbereiding actieplan jonge landbouwers	We brachten de noden van jonge landbouwers en zij-instromers scherp in kaart en gingen gericht in dialoog met de sector.
Oprichting, erkenning en werking van PO's en BO's faciliteren	In het kader van de voedseldeal eerlijke en echte prijzen werd er bovendien in 2025 een leidraad voor de oprichting van PO's/BO's voorbereid, die tijdens het netwerkevent 'Samenwerking in de keten' aan de deelnemers zal worden overhandigd. In de varkenssector werd in 2025 een nieuwe producentenorganisatie opgericht en erkend.
Evaluatie Brede Weersverzekering	De evaluatie werd opgestart in 2025.
Evaluatie en mogelijke toekomstpistes van klimaatscans	In het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) van 2025 werd voorzien om klimaatscans uit te rollen naar alle rundveebedrijven. Deze uitrol zal worden geïntegreerd binnen het keuzepakket van verplicht te nemen klimaatmaatregelen.
Forum voor stoppers en starters	Het project "Landmobiliteit", waarin stoppende landbouwers in contact worden gebracht met potentiële overnemers, werd verdergezet in 2025.
Publieke landbouwgrond voor lokale jonge landbouwers	In 2025 werd een ambtelijke werkgroep opgericht, samengesteld uit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Departement Omgeving, ILVO en VLM. Daarbij werd de basis gelegd voor vier acties/taken die in 2026 worden gelanceerd.
Bestrijding en preventie tegen knolcyperus	Er werd een nieuwe communicatie verzorgd naar het doelpubliek en de voorwaarden staan duidelijk vermeld, zowel in de richtsnoeren Geïntegreerde Gewasbescherming als binnen de conditionaliteit voor GLB-deelname.
Communicatie over de VLIF-duurzaamheidsdatabank: methodologie en resultaten	Dit rapport werd in 2025 afgerond en is intussen gepubliceerd. https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/vlif-van-investering-tot-impact-duurzaamheidseffecten-van-de-vlif-investeringssteun
MFK: Bewaken EU-middelen ter financiering landbouwbeleid	Het jaar 2025 stond in het teken van de publicatie van de Commissievoorstellen voor het MFK post 2028, het trachten interpreteren en doorvertalen van de diverse verordeningartikelen en het voorbereiden van de eerste beleidsmatige standpunten. De trendbreuk met het verleden, in concreto het samensmelten van een 50-tal EU-fondsen tot slechts 3 EU-pijlers, heeft als doel om de complexiteit voor de eindbegunstigden te verminderen maar verhoogt deze onbetwistbaar voor de lidstatelijke overheden zelf. Meerdere sectorale GLB-bepalingen zijn nu versnipperd over meerdere verordeningen. Dit vraagt een doorgedreven coördinatie en afstemming op beleids- en uitvoerend niveau. Niettemin zijn we er in 2025 in geslaagd om ons alzo te organiseren dat alle relevante thema's actief worden gevolgd, werd constructief mee gewerkt aan het opbouwen van inzichten intra-BE over het nieuwe kader en werden tussentijdse deadlines behaald.

Uniek landbouwloket	Voor wat betreft het Agentschap Landbouw en Zeevisserij zijn de nodige analyses afgerond en loopt de implementatie van integratie van het e-loket landbouw in het algemeen e-loket voor ondernemers. De laterale navigatie tussen diverse Vlaamse loketten die landbouwers beogen als doelpubliek, zal volgen eens de aparte loketten allemaal geïntegreerd zijn in het algemeen ondernemers e-loket.
Evaluatie en aanpassing wetgeving inzake de indeling en weging van geslachte runderen en geslachte varkens	De evaluatie werd eind 2025 afgerond met inhoudelijke voorstellen tot aanpassing van de regelgeving terzake.

Bovenvermelde initiatieven en acties werden in 2025 opgestart of genomen in het kader van de operationele doelstellingen geformuleerd in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

De operationele doelstellingen geven op hun beurt uitvoering aan de transversale en ISE-specifieke Vlaamse strategische doelstellingen geformuleerd in dezelfde beleidsnota.

Deze Vlaamse strategische doelstellingen, in lijn met de EU-doelstellingen voor het Gemeenschappelijk landbouwbeleid, hebben een kwalitatief karakter. Ze betreffen immers een voortdurend na te streven toestand, die evenwel niet binair meetbaar is

(B) Cijfermatig overzicht begrotingsuitvoering 2025

De landbouwbegroting omdat twee beleidsprogramma's overeenkomstig de beleidsvelden:

- Programma TJ – Landbouw en zeevisserij
- Programma TK – Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

Onderstaande tabellen geven de budgettaire totalen op programmaniveau, een overzicht van de parlementair gestemde kredieten (BA 2025), de stand van de kredieten in de jaarrapportering 2025 (BA-JR 2025) evenals de begrotingsuitvoering 2025 (BU 2025).

TOTAAL – LANDBOUW, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	20.000	1.741	0	170.993	153.945
BA-JR 2025	20.000	1.741	0	262.549	163.548
BU 2025	2.960	1.758	0	239.790	136.019

PROGRAMMA TJ – LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	20.000	1.741	0	165.236	148.188
BA-JR 2025	20.000	1.741	0	256.792	157.791
BU 2025	2.960	1.758	0	234.033	130.262

PROGRAMMA TK – PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	0	0	0	5.757	5.757
BA-JR 2025	0	0	0	5.757	5.757
BU 2025	0	0	0	5.757	5.757

(C) Belangrijkste budgettaire aandachtspunten 2025

De uitvoering verliep hoofdzakelijk zoals begroot in de BBT Begrotingsopmaak 2025. Gebeurlijke (kleine) verschillen tussen op voorhand begroot en de reële situatie eind 2025, worden bij de artikelen besproken.

Voor 2025 waren er, naast de in de landbouwbegroting ingeschreven kredieten, ook middelen die via herverdelingen uit centrale provisies ter beschikking werden gesteld.

Zoals o.m. Vlaams Klimaatfonds, Vlaamse Veerkracht, de PAS provisie,... De verschillen tussen de begrote inkomsten/uitgaven en de gerealiseerde cijfers voor 2025, worden verderop bij elk afzonderlijk begrotingsartikel toegelicht.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale, horizontale doelstellingen

In toepassing van de voorschriften in mededeling VR 2026 3001 MED.0039/2TER, nemen de leden van de Vlaamse Regering geen uitvoeringsrapportering van transversale/horizontale doelstellingen op in hun respectieve BBT BU 2025.

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

De beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029 omvat drie overkoepelende strategische doelstellingen.

Voor elke doelstelling wordt hierna gerapporteerd over de genomen acties en stand van zaken 2025.

- OSD 1. Een richtinggevende visie op duurzame ontwikkeling van de lokale land- en tuinbouw binnen het toekomstig voedselvraagstuk (2030-2050)

De Europese Unie en Vlaanderen erkennen de cruciale rol van land- en tuinbouwers en dit zowel op vlak van voedsel, voedselzekerheid als tal van andere diensten ten voordele van de samenleving, de omgeving en het klimaat. Voedselzekerheid en de mogelijkheid om in onze eigen behoeften te voorzien zijn van strategisch belang voor Vlaanderen en Europa.

In februari 2025 heeft de Europese Commissie haar visie gepubliceerd op de toekomst van de landbouw. Men ijvert daarin om een eerlijk en concurrerend voedselsysteem tot stand brengen, dat betaalbaar en duurzaam voedsel voor iedereen oplevert. Voedselproducenten worden geholpen om zich te wapenen tegen stijgende kosten, klimaatverandering en verstoringen van de toeleveringsketen. Het voedselsysteem moet sterker en innovatiever worden, ten gunste van zowel boeren, hun omgeving als consumenten. Uit deze landbouwvisie volgen vier hoofddoelen: de sector aantrekkelijker maken voor intreders, de sector competitiever en veerkrachtiger maken, de toekomstbestendigheid verbeteren en tot slot de mensen weer in contact brengen met het voedsel dat zij eten.

Gezien de hoge verwevenheid van Vlaanderen met de interne EU-markt en gezien de rechten en plichten die inherent uit het EU-lidmaatschap volgen, is deze hernieuwde EU-visie ook een leidraad voor de toekomst van het voedselproductiesysteem bij ons. Er werd dan ook met ingang van mei 2025 een opdrachthouder aangesteld om een Vlaamse landbouwvisienota 2030-2050 vorm te geven waarin landbouwproductiviteit binnen de ecologische grenzen van Vlaanderen centraal staat, met aandacht voor de correcte vergoeding voor de land- en tuinbouwers, duurzaamheid en een rendabele land- en tuinbouwsector binnen Vlaanderen. De werkzaamheden lopen volop. De opdrachthouder betreft daarbij het ruime middenveld en wordt tijdens zijn werkzaamheden ondersteund door het SALV secretariaat.

OSD 1 heeft budgettair een link met het uitgavenartikel *TG0-1TJG2WY-IS – SERV* binnen ISE TW.

- **OSD 2. Het belang van de Vlaamse land- en tuinbouw verdedigen op het internationaal toneel**

De Europese Unie is niet alleen een handelsunie met 450 miljoen voedselconsumenten, het is ook de hefboom van het Vlaamse beleid voor de landbouwsector. Een aantal grote EU kaders bepalen de speelruimte voor zowel de private als publieke sectoren.

Ik denk in de eerste plaats aan het Meerjarig Financieel Kader voor de periode na 2027, met de daaraan gekoppelde horizontale en sectorale verordeningen. De Commissievoorstellen zoals ze medio 2025 werden gepubliceerd, impliceren een trendbreuk en grondige wijzigingen in de structuur en opmaak van onderliggende beleidsdomeinen, waaronder ook het toekomstige GLB.

In 2025 hebben we actief bijgedragen aan de eerste standpuntbepaling op Vlaams en Belgische niveau. We pleiten voor een werkbaar beleid met voldoende middelen dat echt het verschil kan maken inzake vereenvoudiging, voor de voedselzekerheid, de inkomenszekerheid, de generatiewissel, het bijdragen aan de verschillende natuur-, milieu- en klimaatdoelstellingen en de benodigde toekomstgerichtheid in functie van de landbouwsector. Om de standpunten van de Vlaamse Regering kracht bij te zetten, zorg ik samen met mijn Belgische collega-landbouwministers voor een sterke standpuntvorming en streef ik vervolgens naar allianties met andere lidstaten binnen de Raad Landbouw van de EU. Ook met andere relevante EU-instellingen onderhouden mijn administratie en ik goede contacten en bouwen we verder het bestaande netwerk uit.

De multilaterale fora zoals Wereldhandelsorganisatie, de Landbouw- en Voedselorganisatie van de Verenigde Naties (FAO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) werden in 2025 opgevolgd voor zover zij impact hadden op ons beleidsniveau. Ook ontwikkelingen op internationaal handelsvlak werden nauw opgevolgd.

Tot slot is het ook van belang om bilaterale relaties verder uit te bouwen. De prioriteit ligt bij de buurlanden en hun nabijgelegen regio's. Concreet werd de samenwerking binnen de Benelux Unie het voorbije jaar geïntensifieerd.

ODS 2 heeft budgettair een link met uitgavenartikelen *TG0-1TAX2ZZ-LO – Lonen* en *TG0-1TAX2ZZ-WT – Werking en toelagen*.

- **OSD 3. Een moderne, laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector**

In 2025 onderzochten we, via een uitgebreide enquête en gesprekken met sectororganisaties, zowel overbodige regeldruk als administratieve lasten waarmee landbouwers bij het uitoefenen van hun beroep in aanraking komen, met als doelstelling deze te verminderen waar mogelijk. Er werd ook uitdrukkelijk gepeild naar het *Only Once* principe waarbij de sector bevraagd werd naar de gegevens die ze meer dan eens moeten aanleveren. De resultaten van de evaluatie worden door de betrokken agentschappen opgenomen in de verdere uitwerking van beleidsvoorstellen.

Digitale interactie met de landbouwadministratie is de standaard gezien dit voor alle partijen voordelen biedt. In 2025 werden daarom de eerste stappen gezet tot voorbereiding van een uniek loket voor land- en tuinbouwers door aansluiting op het

Dossierstatus informatie systeem (DOSIS) van de Vlaamse overheid en het e-loket voor ondernemers.

OSD 3 heeft budgettaire een link met volgende uitgavenartikelen *TG0-1TJX2AB-WT – Communicatie land- en tuinbouw en visserij* en *TG0-1TJG2WA-WT - Uitvoering GBCS en erkenning Vlaams betaalorgaan*.

V. BELEIDSVELD I - LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij omvat drie inhoudelijke structuurelementen (ISE):

- ISE TA – Thema overschrijdend;
- ISE TW - Land- en tuinbouw;
- ISE TX - Visserij en Aquacultuur.

In voorliggende BBT BU Land- en Tuinbouw 2025 wordt gerapporteerd over ISE TA en ISE TW.

In de BBT BU Zeevisserij 2025 van collega Hilde Crevits wordt gerapporteerd over ISE TX.

1. ISE TA – Thema overschrijdend

Het thema-overschrijdende structuurelement behelst beleidsaspecten die niet exclusief toegewezen kunnen worden aan een specifiek ISE, maar ruimer van aard zijn.

1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

Voor ISE TA zijn geen specifieke SD opgenomen in de beleidsnota 2024-2029.

1.2 Operationele doelstellingen

Voor ISE TA zijn geen specifieke OD opgenomen in de beleidsnota 2024-2029.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Onderstaande tabellen tonen de totale ontvangsten en uitgaven 2025 voor het *ISE TA thema overschrijdend* met bijhorende duiding, met daaropvolgend (*onder 1.3.1*) een inhoudelijke bespreking per begrotingsartikel.

THEMA OVERSCHRIJDEND, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO 2025		TO 2025		LO 2025	
2025	BA	BU	BA	BU	BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	144	188	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL, OP, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	144	188	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Binnen dit ISE is er slechts één ontvangstenartikel, nl. TG0-9TJXTAC-OW - Fonds toezicht en handhaving landbouwdecreet. Er wordt voor de toelichting van bovenvermelde tabel verwezen naar de toelichting van dit ontvangstenartikel.

THEMA OVERSCHRIJDEND, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	2.932	3.527	2.578	3.037	3.680	2.458
Toelagen IS	194	194	194	194	194	194
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.126	3.721	2.773	3.231	3.874	2.653

Inhoudelijke toelichting:

Binnen dit ISE worden uitgaven aangerekend die niet toe te wijzen zijn aan een andere ISE binnen het beleidsveld landbouw en zeevisserij en zowel betrekking kunnen hebben op landbouw als zeevisserij. Bij de bespreking van elk uitgavenartikel verderop, wordt geduid tot welke doelstellingen er wordt bijgedragen.

Het budget 'BA' in de tabel, heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Bij budget 'BA-JR' zijn de reële toegewezen ontvangsten 2025 opgenomen, vermeerderd met de niet-aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Dit verklaart het verschil van 595.000 euro in VAK en 643.000 euro in VEK tussen beide kolommen. Het budget 'BU' heeft betrekking op de uitvoering 2025.

Er zijn geen elementen gerelateerd aan de landbouwbegroting opgenomen in de tabel netto-beleidsruimte.

1.3.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Binnen *ISE TA – thema overschrijdend* is de enige entiteit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Er waren voor *ISE TA* één ontvangstenartikel en vijf uitgavenartikelen in 2025.

Ontvangstenartikelen**TG0-9TJXTAC-OW – FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art. 14).

De middelen van dit Fonds bestaan uit:

- de administratieve geldboeten en exclusief bestuurlijke geldboeten, in voorkomend geval de vermeerdering hiervan met het economisch voordeel voortvloeiend uit het plegen van de inbreuk, geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- de expertisekosten geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- de bijdragen en bestuurlijke geldboeten, geïnd in uitvoering van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor de uitgavenartikelen *TG0-1TJX4AC-LO* en *TG0-1TJX4AC-WT* en de SD/OD die onder die artikelen zijn vermeld.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	144	0
BA-JR 2025	0	144	0
BU 2025	0	188	0

Inhoudelijke toelichting:

De rij 'BA 2025' betreft een jaarlijkse raming aan potentiële ontvangsten, die vooraf echter moeilijk in te schatten zijn.

In 2025 werden in het kader van de administratieve handhaving meer ontvangsten geïnd dan geraamd, wat blijkt uit de rij 'BU 2025'.

Uitgavenartikelen

TG0-1TJG2AU-IS – VILT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de toelage aan vzw Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT).

Vzw VILT is een samenwerkingsverband waarin zowel de overheid als privé-organisaties uit de hele agrovoedingsketen participeren. Door middel van communicatie en informatie bevordert en stimuleert VILT op een onafhankelijke manier een betere kennis van en begrip voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in de meest ruime zin van het woord.

Via een strategisch informatieaanbod richt vzw VILT zich naar volgende relevante doelgroepen: journalisten, politici, land- en tuinbouwers, ambtenaren, onderwijzers,

onderzoekers, mensen uit de voedingsindustrie, platteland recreanten en burgers/consumenten. Het belangrijkste medium is de elektronische communicatie.

Op de digitale themazender PlattelandsTV heeft VILT een eigen programma VILT TeeVee dat vijf keer per jaar wordt uitgezonden. Actuele topics worden er belicht.

Om de vijf jaar laat VILT ook een onderzoek uitvoeren naar het imago van de Vlaamse land- en tuinbouw bij het brede publiek.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
- OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	194	194	194	194	194	194

Inhoudelijke toelichting:

De interne stroom werd vastgelegd en vereffend ten belope van 194.000 euro, het benodigde krediet op basis van de door VILT ingediende begroting.

Zie bespreking onder 1.3.3. overige entiteiten onder toezicht – Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw.

TG0-1TJX2AA-WT – WERKING LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat:

- specifieke werkingsuitgaven van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- opdrachten ter versterking van het onderzoeks- en innovatiepotentieel;
- uitgaven voor technische bijstand voor het GLB-Strategisch Plan (o.m. monitoring en evaluatie,...), de uitgaven voor het Vlaams Ruraal Netwerk van het GLB-Strategisch Plan;
- uitgaven voor technische bijstand van het EFMZVA-programma (Visserij);
- uitgaven in het kader van relance – Vlaamse Veerkracht.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex;
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten;
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	2.567	2.567	2.234	2.567	2.567	2.031

Inhoudelijke toelichting:

Het vastleggingskrediet werd in 2025 voor 87% benut. Dit komt o.m. voort uit het onderdeel technische bijstand GLB binnen dit begrotingsartikel, waar uitgaven licht kunnen verschillen van jaar tot jaar.

TG0-1TJX2AB-WT - COMMUNICATIE LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat uitgaven in het kader van het communicatiebeleid van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij (interne en externe communicatie). Het betreft onder meer deelname aan beurzen en evenementen, audiovisuele media, digitale media, communicatiemateriaal, enz ...

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- OSD 3 Een moderne, laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
 - OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	221	221	221	326	326	304

Inhoudelijke toelichting:

Het beschikbare VAK werd volledig besteed en het VEK voor 93%. Alle nodige vereffeningen zijn gebeurd.

TG0-1TJX4AC-LO - FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepaling tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art.14).

De uitgaven kunnen worden aangewend voor:

- Specifieke werkingskosten in uitvoering van hoofdstuk 3 Controle- en sanctiebepalingen van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- De uitgaven voor het vergoeden van de economische schade, vermeld in artikel 14 van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen en de uitvoeringsbesluiten ervan. Gezien in lidstaat België in 2025 geen genetisch gemodificeerde gewassen werden geteeld, is dit evenwel zonder budgettair voorwerp.

Dit artikel omvat de looncomponent van de uitgaven en vormt samen met artikel TG0-1TJX4AC-WT de uitgavenartikelen bij het ontvangstenartikel TG0-9TJXTAC-OW.

Dit artikel draagt bij tot de volgende SD's opgenomen in de beleidsnota 2024-2029:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex;
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten;
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij;
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	74	158	123	74	158	123

Inhoudelijke toelichting:

De kolom 'BA 2025' heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Dit is een budget dat vooraf moeilijk in te schatten is. In de kolom 'BA-JR 2025' zijn de reële toegewezen ontvangsten opgenomen die in 2025 hoger lagen dan initieel geraamd.

Deze uitgaven hebben betrekking op de loonkost van twee personeelsleden die instaan voor handhaving van de Europese regels inzake karkasclassificatie. De kolom 'BU 2025' betreft de reële loonkost.

TG0-1TJX4AC-WT - FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepaling tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art.14).

De uitgaven kunnen worden aangewend voor:

- Specifieke werkingskosten in uitvoering van hoofdstuk 3 Controle- en sanctiebepalingen van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;

- De uitgaven voor het vergoeden van de economische schade, vermeld in artikel 14 van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Dit artikel bevat de werkingscomponent van de uitgaven en vormt samen met artikel TG0-1TJX4AC-LO de uitgavenartikels bij het ontvangstenartikel TG0-9TJXTAC-OW.

Dit artikel draagt bij tot de volgende SD's opgenomen in de beleidsnota 2024-2029:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex;
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten;
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij;
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	70	581	0	70	629	0

Inhoudelijke toelichting:

Het budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Bij budget BA-JR 2025 zijn de reële toegewezen ontvangsten 2025 opgenomen, vermeerderd met de niet-aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 511.000 euro in VAK en 559.000 euro in VEK.

Er werden in 2025 geen nieuwe dossiers op dit artikel aangerekend.

1.3.2 DAB's

Er zijn binnen ISE TA geen DAB's.

1.3.3 Overige entiteiten onder gezag

Er zijn binnen ISE TA geen entiteiten onder gezag.

1.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

Er is binnen ISE TA één entiteit onder toezicht: vzw Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw

Algemene omschrijving

VILT vzw is een rechtspersoon die deel uitmaakt van de Vlaamse deelstaatoverheid, door onder sectorale code 13.12 te ressorteren.

Omschrijving relatie tot ISE

Door middel van communicatie en informatie bevordert en stimuleert VILT een betere kennis van en begrip voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in de meest ruime zin van het woord. Deze activiteiten kunnen niet aan één specifiek ISE binnen het beleidsveld 'Landbouw en Zeevisserij' toegewezen worden.

Toelichting op detailniveau

Vzw VILT ontvangt een jaarlijkse toelage vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de Vlaamse provincies. Daarnaast ontvangt het lidgeld van bankinstellingen en sectororganisaties, evenals inkomsten uit advertenties.

Ontvangsten 2025

	BA-JR 2025	BU 2025
Eigen ontvangsten (OW)	295	295
Betoelaging (ZZ-OI)	194	194

Inhoudelijke toelichting bij de tabel

Ontvangsten

- Toelage

Vanuit de landbouwbegroting werd in 2025 een toelage van 194.000 euro toegekend aan VILT vzw.

- Jaarlijkse toelage van de Vlaamse provincies

De vijf Vlaamse provincies betalen elk een werkingstoelage aan VILT, die varieert van 12.400 euro tot 12.520 euro, goed voor een totaalbedrag van 62.220 euro in 2025.

- Jaarlijks lidgeld van de sectoren

VILT telt negen organisaties die lid zijn en jaarlijks lidgeld betalen. Net als het jaar voordien werd er een onderscheid gemaakt in de bijdrage. ABS betaalde 7.500 euro; BFA, Fedagrim, VBT, Belplant en EV ILVO betaalden in 2025 elk 9.698 euro. Cera betaalde 10.657 euro, Boerenbond 21.315 euro en VLAM droeg 27.500 euro bij. Al deze organisaties droegen in 2025 136.604 euro bij.

- Jaarlijks lidgeld van kredietinstellingen

Twee kredietinstellingen zijn lid van VILT: KBC en Crelan. Zij betaalden in 2025 respectievelijk een bedrag van 10.485 euro en 10.657 euro. Samen goed voor 21.142 euro.

- inkomsten advertenties en vacatures

In 2025 werd een bedrag geïnd van 75.395 euro voor de plaatsing van vacatures en banners op de website en van sponsors en vrienden van VILT.

- Overdracht saldi

De rekening vertoonde op 31 december 2025 een positief saldo: 22.669,6 euro.

Uitgaven 2025

- Diensten en diverse goederen

In totaal werd 148.408 euro uitgegeven voor diensten en diverse goederen. Het gaat onder meer om kosten voor economaat, computermateriaal, communicatie, telefoon, documentatie en kranten, verzekering, vergaderkosten, enz. Ook alle uitgaven in het kader van acties en media passen hierin: websites, tv-reportages en uit besteding redactiewerk.

- Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

Bij de start van 2025 telde VILT vijf werknemers die voltijds in dienst zijn. Eén van de werknemers werkte 80 procent. In 2025 werd in totaal 344.877 euro uitbetaald voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen.

- Indirecte kosten

In 2025 waren er indirecte kosten voor een bedrag van 14.683 euro. Het gaat onder meer om een minderwaarde op de realisatie van handelsvorderingen en om een publicatie in het Belgische Staatsblad.

- Afschrijvingen en waardevermindering op vaste activa

In 2025 waren er afschrijvingen voor een bedrag van 1.431 euro.

2. ISE TW - Land- en tuinbouw

Dit inhoudelijk structuurelement heeft betrekking op beleidsinitiatieven en maatregelen die zich rechtstreeks richten tot de landbouwer en/of het landbouwbedrijf. Zowel economische, ecologische als sociale doelen worden daarbij nagestreefd.

Professionalisering van het landbouwondernemerschap staat hierbij centraal. Ook diverse ondersteuningsinstrumenten van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zijn hieronder vervat.

Het *ISE TW* omvat verder specifieke steunmaatregelen voor de bredere agrovoedingsketen (van toelevering tot afzet).

Daarnaast behelst dit ISE ook de ondersteuning van centra en verenigingen die rond land- en tuinbouw actief zijn, zoals praktijkcentra en verenigingen die lokaal genetisch uitgangsmateriaal in stand houden.

Ten slotte valt ook landbouw in relatie tot bredere ontwikkelingen en uitdagingen hieronder: bv landbouw-klimaat, landbouw-milieu, landbouw-voeding, landbouw-ruimte, etc.

Prestatie-indicatoren

Noot: De Vlaamse statistische autoriteit (VSA) heeft de opname van deze prestatie-indicatoren in de lijst van Vlaamse Openbare Statistieken, inmiddels voorzien in haar [Vlaams Statistisch Programma 2025-2029](#).

Benaming	(1) areaal waarvoor een agromilieuklimaatmaatregel is aangegaan
Definitie	De indicator omvat het areaal met een in het kader van het GLB aangevraagde agromilieuklimaatmaatregel van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Agromilieuklimaatverbintenissen zijn engagementen door landbouwers die gunstig zijn voor natuur/milieu/klimaat en die verder gaan dan het wettelijk kader. Via cofinanciering vergoeden de EU en de Vlaamse overheid gedeelde inkomsten en gemaakte kosten die uit het engagement voortvloeien.
Indicatorwaarde 2024	11.726 ha
Indicatorwaarde 2025 en duiding van de evolutie	11.660 ha Niettemin het wegvallen van de GLB-steun voor drie uitdovende agromilieumaatregelen, bleef de indicatorwaarde 2025 stabiel ten opzichte van 2024. Dit duidt op de aanhoudende bereidwilligheid van de Vlaamse landbouwsector om vrijwillig bij te dragen aan natuur, milieu en klimaat.
Beleidsrelevantie	De agromilieuklimaatverbintenissen vormen een onderdeel van het Vlaams GLB-Strategisch Plan. Voor deze

	<p>maatregelen is er naast Europese ook Vlaamse cofinanciering. Deze maatregelen dragen bij tot verschillende milieu-, klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen.</p> <p>Specifiek gaat het om de volgende agromilieuklimaatmaatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tijdelijk grasland naar blijvend grasland - Teelt van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen - Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt - Onderhoud boslandbouwsystemen <p>Het Vlaams GLB-SP is van start gegaan in 2023.</p>
<p>Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen</p>	<p>Onder meer de volgende aanbevelingen uit de Landenspecifieke aanbeveling GLB Strategisch Plan – België zijn van toepassing voor deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen aan de doelstelling van de Green Deal van de EU om nutriëntenverliezen (van zowel nitraten als fosfor) te verminderen door landbouwers te steunen die overschakelen op veerkrachtigere en minder intensieve productiemodellen; hierbij hoort ook een verstrenging van de maatregelen ter beperking van de verontreiniging en een optimalisering van bemestingspraktijken die tot minder grote nutriëntenverliezen in water en lucht leiden - De aanpassing van de landbouw aan toekomstige klimaatveranderingen, die zijn vermogen om voedsel te leveren en zijn bijdrage aan de levering van ecosysteemdiensten, die rechtstreeks afhankelijk zijn van de klimaatomstandigheden, in gevaar kunnen brengen, ondersteunen door het bevorderen van adaptieve landbouwpraktijken, oplossingen op landschapsniveau en investeringen (herstel van natuurlijke waterretentie, aanmoediging van de productie van materialen waarvoor biomassa uit de landbouw wordt gebruikt, introductie van waterefficiëntere irrigatie/gewassen enz.) - De niet-CO2-emissies van veehouderij en bodembemesting verminderen en de koolstofopslagcapaciteit handhaven en verbeteren door instandhouding van grasland en niet-kerende/geen bodembewerking te ondersteunen via methoden uit de koolstoflandbouw en de overschakeling op een biogebaseerde en circulaire economie. De GLB-interventies moeten onder meer

	<p>de overgang naar emissiearmere veeteeltsystemen ondersteunen door ook te kijken naar duurzaam mestbeheer in overeenstemming met de methaanstrategie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bescherming van de biodiversiteit versterken en bijdragen aan de streefdoelen van de Green Deal van de EU door ervoor te zorgen dat beschermde habitats en soorten opnieuw een gunstige staat van instandhouding bereiken, door de habitats, vooral diversiteitsrijke landschapselementen, in grasland, bouwland en zelfs in bossen (in en buiten Natura 2000) te verbeteren met een passende combinatie van interventies en verplichtingen in het kader van de conditionaliteit, alsmede door het aandeel land waarvoor beheerscontracten ter ondersteuning van de biodiversiteit en/of landschappen worden gesloten, te vergroten en door de bescherming van natuurreservaten en de uitbreiding van Natura 2000-gebieden te versterken overeenkomstig de prioriteiten van het prioritaire actiekader.
Budgettaire relevantie	<p>Op begrotingsartikel TG0-1TJX2WB-WT is 5.000.000 euro VAK ingeschreven voor maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit, boslandbouwsystemen en controlekosten bio.</p> <p>Dit bedrag vertegenwoordigt ongeveer 20,4% van het budget op dit artikel bedraagt en 3,5% van de budgettaire massa van de ISE Land- en Tuinbouw.</p>
Metadatafiche	Zie bijlage XII

Benaming	(2) Areaal met agromilieuklimaatmaatregel omschakeling naar biologische landbouw
Definitie	De indicator omvat het areaal waarvoor in het kader van het GLB een agromilieuklimaatmaatregel 'omschakeling naar biologische landbouw' werd aangevraagd.
Indicatorwaarde 2024	1.330,79 ha
Indicatorwaarde 2025 en duiding van de evolutie	<p>1.554,8 ha</p> <p>Uit de stijging blijkt dat de hernomen consumentenvraag naar lokale biologische voeding en ondersteund vanuit het landbouwbeleid, die in 2022 daalde ingevolge de koopkrachtcrisis (voedselprijsinflatie na inval Rusland in Oekraïne), zich verder doorzet naar de aanbodzijde.</p>

Beleidsrelevantie	De omschakeling naar biolandbouw vormt een onderdeel van het Vlaams GLB-Strategisch Plan. Voor deze maatregel is er naast Europese ook Vlaamse cofinanciering. Deze maatregel draagt bij tot verschillende milieu-, klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen en toont de evolutie van omschakeling naar bio-areaal in Vlaanderen aan.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	Onder meer de volgende aanbeveling uit de Landenspecifieke aanbeveling GLB Strategisch Plan – België is van toepassing voor deze indicator: <ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen tot het halen van het streefcijfer van de Green Deal van de EU door de biologische landbouw sterker te bevorderen, met name in Vlaanderen
Budgettaire relevantie	Het budget voor deze maatregel maakt deel uit van het bedrag dat in de eerste prestatie indicator is opgenomen. Het bedrag varieert per jaar en is ook afhankelijk van hoeveel Europese (co)financiering bedraagt. Cijfer 2024: 562.563,84 euro Cijfer 2023: 1.181.355,40 euro
Metadatafiche	Zie bijlage XII

2.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

In de beleidsnota 2024-2029 Land- en Tuinbouw zijn voor dit inhoudelijke structuurelement volgende SD vastgesteld:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie.

2.2 Operationele doelstellingen

- OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de landbouw

Ondernemerschap betekent kansen zien, kansen benutten en waarde creëren voor jezelf en anderen. Excelleren op landbouw-technisch vlak is vandaag meestal niet meer voldoende om zich overeind te houden, van de hedendaagse landbouwer wordt verwacht van meerdere markten thuis te zijn.

Weloverwogen strategische bedrijfskeuzes, die rekening houden met interne en externe invloedfactoren, staan daarbij voorop: welke markt wordt beoogd, hoe wordt de onderneming gefinancierd, hoe reageer ik op lange termijn uitdagingen?

Gezien de diversiteit van de Vlaamse land- en tuinbouwsector, is er op deze vragen geen eenvoudig generiek antwoord. Net als in de secundaire en tertiaire sector, waar de primaire sector diverse linken mee heeft, bepaalt marktwerking finaal het marktaandeel van ieder respectievelijk type of model. Een brede waaier aan consumenten- en maatschappelijke verwachtingen, vergt een ruime diversificatie aan bedrijven om die verwachtingen in te lossen. Ons lokale aanbod is op vandaag heel gevarieerd, wat toelaat om consumptiekeuzes te maken die de eigen consumentenverwachtingen en -waarden reflecteren.

Om landbouwers in hun ondernemerschap te ondersteunen, biedt de Europese Unie diverse ondersteunende instrumenten.

In 2025 werd een oproep tot innovatieve investeringsprojecten georganiseerd. In totaal werden 29 projecten geselecteerd voor een selectiebedrag van 4,5 miljoen euro. Wat betreft reducties in emissies in de veehouderij werden projecten geselecteerd waarbij innovatieve systemen uitgetest worden in praktijkomstandigheden.

In 2025 werd ook verder ingezet op verduurzaming van de landbouwsector via VLIF-steun voor productieve investeringen. In de [VLIF-activiteitenverslagen](#) wordt een jaarlijkse rapportage gedaan over deze steun zoals de doel duurzaamheidsdoelstellingen waaraan de investeringen bijdragen.

In 2025 werd eveneens oproep voor Europese Innovatie Partnerschappen georganiseerd. In totaal werden 24 projecten rond diverse thema's geselecteerd voor 2,16 miljoen euro.

Om de transparantie van de vleesketen te verhogen, verplicht de EU slachtinrichtingen om karkassen van varkens en runderen in te delen volgens kwaliteitsklasse (aandeel mager vlees en beveleedheid). De Vlaamse bepalingen inzake de karkasclassificatie van varkens en runderen werden in 2025 in overleg met de sector tegen het licht gehouden.

Met betrekking tot risicobeheer, en met name de klimatologische teeltrisico's waar landbouwers mee geconfronteerd kunnen worden, startte in 2025 de evaluatie van de Brede Weersverzekering.

- OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle adviezen en vorming

De Vlaamse landbouwsector wordt gekenmerkt door haar familiale karakter, waarbij eigenaarschap, kapitaal en arbeid worden gedeeld door gezins- of familieleden. Soms aangevuld met externe of tijdelijke arbeidskrachten in functie van seizoenspieken. Dit zorgt voor een grote robuustheid van Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven, maar vraagt ook een specifieke aanpak wat betreft vorming en advies.

In 2025 werden er via de kennisportefeuille 1.227 steunaanvragen voor vorming en advies ingediend ten belope van een subsidiabele tussenkomst van 996.206 euro.

Er was in 2025 ook een oproep voor het indienen van vormingsplannen voor landbouw en vormingsplannen voor bijenteelt. Er werd aan 4 algemene vormingscentra een budget van

in totaal 3.300.000 euro toegekend voor het organiseren van opleidingen voor landbouwers, fytolicensehouders en starters in de landbouw. Daarnaast werd er aan 6 vormingscentra voor bijenteelt een budget toegekend van in totaal 208.000 euro voor het organiseren van opleidingen voor imkers.

Negen projecten werden ingediend voor VLIF-omkaderingssteun in 2025. Via VLIF-omkaderingssteun worden investeringen gesubsidieerd die de partijcentra klaarmaken om ook in de toekomst relevant onderzoek in de verdere verduurzaming van de landbouwsector te kunnen blijven verrichten. Binnen het beschikbare budget van 3 miljoen euro kunnen zes projecten ondersteund worden.

Het bijhouden van een representatieve steekproef van land- en tuinbouwbedrijven via het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) stelt ons in staat om correcte inschattingen te geven van het Vlaamse land- en tuinbouwinkomen. In 2025 werd dan ook verder ingezet op het actualiseren van diverse indicatoren, gebaseerd op het LMN, op de website Landbouwcijfers van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Dit betreft o.a. economische indicatoren op niveau van het volledig bedrijf zoals bedrijfseconomische inkomensindicatoren, opbouw van de kosten en resultatenrekeningen (verschillende sectoren), alsook financiële indicatoren. Ook milieu-indicatoren zoals kunstmestgebruik, gewasbescherming en de energiebalans kregen een update.

Een belangrijk resultaat in 2025 was de introductie van de sectorbarometers fokvarkens, gesloten varkenshouderij en vleesvarkens op de website Landbouwcijfers. Deze data geven inzicht in de actuele economische toestand. Gegevens uit de LMN-boekhouding worden hiervoor gecombineerd met actuele prijzen.

Een andere verwezenlijking in 2025 is de toevoeging van kostprijksengetallen aan de geactualiseerde bedrijfstakresultaten, wat een meerwaarde biedt bij de interpretatie van de resultaten.

- OD 1.3 Inzetten op nieuwe verdienmodellen

Het maken van goede bedrijfskeuzes is altijd al belangrijk geweest, maar vandaag is dit meer dan ooit aan de orde. Dit vraagt meer inzicht in de mogelijkheden en bijsturingen op bedrijfsniveau dan dat dit vroeger (bv. over generaties heen) het geval was.

In de vorige legislatuur ontwikkelde ILVO de verdienwijzer. In 2025 keurde ik een EIP-project goed waarin de projectpartners Inagro, ILVO, Groene Kring, Jong ABS en Boeren op een kruispunt als operationele groep verschillende lange termijn bedrijfsopties in beeld zullen brengen met focus op innovatieve verdienmodellen aan de hand een co-creatief proces. Ook mijn administratie neemt op vraag van de projectpartners hieraan deel. Binnen dit project zal ook de verdienwijzer verder uitgebreid worden.

Ook andere instrumenten kunnen bijdragen tot het komen tot een goed verdienmodel. Het is belangrijk dat de landbouwer zelf instrumenten in de handen heeft waarmee hij kan aantonen dat en hoe hij inzet op milieu- en klimaatdoelstellingen. De administratie zette in 2025 verdere stappen om na te gaan hoe het bodempaspoort verder kan uitgebreid worden met data en indicatoren die landbouwers op overzichtelijke wijze informeren over hun bijdrage aan klimaat- en milieudoelstellingen.

In 2025 werd een subsidie (cofinanciering van 10%) toegekend aan het project PaluDIGicultuur van de Provincie Antwerpen dat wordt uitgevoerd in 2025-2026. Doel van dit project is het ontwikkelen van een digitale tool om de haalbaarheid van natte landbouw in Vlaanderen in te schatten.

- OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren

De generatiewissel en het vinden van voldoende (jonge) starters is één van de grootste uitdagingen die de toekomst van deze strategische sector hypothekeert. Gezien de leeftijd van veel land- en tuinbouwers zal de komende jaren een ware generatiewissel moeten plaatsvinden. Daartoe zullen we voldoende jonge boeren, inclusief zij-instromers, nodig hebben die de toekomst van de land- en tuinbouwsector zullen dragen. Deze beleidsperiode zal cruciaal zijn voor heel wat jonge land- en tuinbouwers.

Heel wat jonge land- en tuinbouwers en starters ervaren de Vlaamse beleidscontext als een grote drempel om in de sector te stappen. Het gebrek aan perspectief en zekerheid doet velen twijfelen. De komende jaren wil ik dan ook consequent zoeken naar manieren om dat perspectief te vergroten, de administratieve lasten te verlagen, langdurige rechtszekerheid te bieden en het beroep van landbouwer aantrekkelijk te maken.

We brachten de noden van jonge landbouwers en zij-instromers scherp in kaart en gingen gericht in dialoog met de sector. Dit werk wordt verdergezet in 2026, en zal resulteren in een onderbouwde nodenanalyse.

In het GLB-Strategisch Plan zijn twee maatregelen opgenomen die specifiek focussen op jonge landbouwers: Aanvullende inkomenssteun en Opstart/overnamesteun door jonge landbouwers. In 2025 werd er 6,8 miljoen euro uitbetaald voor de maatregel Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers en 10,2 miljoen euro voor de maatregel VLIF – Opstart en overname door jonge landbouwers.

- OD 1.5 Versterken van de positie van land- en tuinbouwers

Landbouwers opereren in een keten met toeleveranciers en afnemers, maar situeren zich in een zwakke machtspositie. Zowel ten opzichte van hun toeleveranciers als hun afnemers.

Binnen de voedseldeal 'eerlijke en echte prijzen' van de Vlaamse voedselstrategie werd een eerste screening en analyse gedaan van instrumenten die kunnen leiden tot meer eerlijke verhoudingen in de voedselketen. Verschillende van de instrumenten hadden betrekking op horizontale en verticale samenwerking, zoals de oprichting en erkenning van producenten- en brancheorganisaties. Voor elk van deze instrumenten werden sterktes en zwaktes gedetecteerd, om vervolgens concrete aanbevelingen en acties te formuleren. Zo was het beter bekend maken van de voordelen, mogelijkheden en praktische stappen die bij de oprichting van producenten- en brancheorganisaties aan bod komen, één van de meer concrete aanbevelingen. Ook was er een concrete vraag naar meer mogelijkheden tot kennisdelen, bijvoorbeeld in de vorm van lerende netwerken. Binnen mijn agentschap werden deze aanbevelingen ter harte genomen. Er zal ingezet worden op extra sensibilisering en begeleiding in de vorm van een leidraad voor de

oprichting van producenten- en brancheorganisaties. Daarnaast werd de organisatie van een netwerkevent rond samenwerking in de keten opgestart dat zal plaatsvinden in 2026.

Ook in 2025 verzorgde het Agentschap Landbouw en Visserij de afgifte van verplichte in- en uitvoercertificaten van bepaalde landbouwproducten om zo de handel tussen de EU en niet-EU-landen te garanderen en te faciliteren voor de betrokken marktdeelnemers.

- OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor competitiviteit

Om de ketenwerking te verbeteren, creëerde de EU het instrument 'brancheorganisaties' (BO) in de agrovoedingsketen. Mededingingsgewijs fungeren BO's als een *safe harbor* om onder bepaalde voorwaarden overeenkomsten te sluiten of feitelijke gedragingen onderling af te stemmen.

In 2025 zette ik het beleid inzake het faciliteren en erkennen van brancheorganisaties onverminderd verder.

- OD 1.7 Grond en ruimte om te ondernemen

Grond is een essentiële productiefactor in het kader van de voedselvoorziening voor de bevolking. In de Vlaamse context is grond evenwel schaars en worden diverse functies en activiteiten nagestreefd, waardoor er een toenemende druk op het agrarisch gebied ontstaat.

Omdat ruimte voor landbouw schaars is, worden projecten en processen met een impact op zowel het agrarisch gebied als het agrarisch gebruik opgevolgd en participeert het agentschap zo nodig ook in deze processen, waarbij zowel de bedrijfseconomische impact als de impact op de landbouwstructuur wordt geduid. Specifiek voor de dossiers waarvoor het agentschap een adviesbevoegdheid heeft, wordt in deze dossiers enerzijds de waarde voor landbouw geduid en wordt anderzijds de impact op de landbouw in de omgeving geduid, alsook de impact op de landbouwstructuur.

Met het project landmobiliteit wordt de problematiek van overnames in de landbouw die gebeuren buiten de familiale overname behandeld. Er werd een platform opgezet waar kandidaat-overlaters en kandidaat-overnemers mekaar kunnen vinden. De matching wordt intensief begeleid door de projecthouders om een effectieve match alle kansen te geven. Tijdens het project worden alle geleerde lessen en waargenomen knelpunten geïnventariseerd zodat deze als input kunnen dienen voor verdere beleidsstappen.

In Vlaanderen is 53.000 hectare landbouwgrond in publieke handen (bv. lokale besturen, kerkfabrieken...). Eén op vijf beroepslandbouwers in Vlaanderen en Brussel (3.652 bedrijven) hebben méér dan 10% publieke grond in hun areaal. Er is een tendens waarbij publieke instellingen hun historisch landbouwpatrimonium verkopen (ook aan niet-landbouwers) om andere lokale beleidsdoelen te financieren. Hierdoor verdwijnt grond uit landbouwgebruik. Lokale besturen verliezen hierdoor de opportuniteit om deze gronden aan te wenden als hefboom voor een lokale voedselvoorziening. Daarom informeren we lokale besturen over hoe ze deze opportuniteit kunnen benutten. Tegelijk waarborgen we ook de toegang tot grond voor lokale (jonge) landbouwer. Via het online kennisplatform ontsluiten we informatie hierover en zetten we goede voorbeelden centraal. Kennisvragen

kunnen worden bezorgd aan het luisterpunt (mail naar info@publiekelandbouwgrond.vlaanderen.be). Vanuit het lerend netwerk worden werktafels en een jaarlijkse studiedag georganiseerd om respectievelijk kennis op te bouwen en kennis te delen. Hierdoor versterken we niet alleen de toegang tot grond voor landbouwers maar ook het lokaal landbouwbeleid.

- OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal

Binnen de Raad van de Europese Unie werd in 2025 (verder)gewerkt aan een doorgedreven harmonisering van het beleid inzake de kwaliteitsgaranties van plantaardig uitgangsmateriaal voor de interne markt. In 2025 resulteerde dit tot een gedragen Raadsmandaat voor zowel de handelsregels voor plantaardig teeltmateriaal, voor bosbouwkundig teeltmateriaal als versoepelde regels voor nieuwe genomische technieken. Voor de twee laatste werden ook de onderhandelingen met het Europees Parlement (trilogen) al afgerond (publicatie voorzien in 2026). Binnen deze definitieve kaders zullen daarna implementatieregels voor- en vastgesteld worden.

Het is positief dat we vanuit Vlaanderen op basis van aanvaardbare risico's de innovaties zoals nieuwe genomische technieken eindelijk op een veilige en efficiënte manier zullen kunnen inzetten. Het gebruik van deze innovaties en beleid dat divers en kwalitatief uitgangsmateriaal stimuleert en garandeert, kan de kansen voor Vlaamse spelers en de Vlaamse land- en tuinbouwers kunnen maximaliseren.

Ook startten verschillende entiteiten van mijn administratie landbouw en omgeving in 2025 een samenwerking met het oog op een werkbaar voorstel waarbij tegemoetgekomen zal worden aan de nood om wilde en autochtone zaden en zadenmengsels met (gereguleerde soorten) land- en tuinbouwgewassen op een correcte en kwaliteitsvolle manier in de handel te brengen. Dit vanuit het belang voor het behoud en herstel van de natuurlijke plantgenetische hulpbronnen en biodiversiteit.

In 2025 werd steun verleend aan de stamboeken en het prestatieonderzoek dat er in de fokkerij door de fokkersverenigingen uitgevoerd wordt, met een bijzondere focus op die rassen en fokdoeleinden die onder druk staan. De focus van dergelijk prestatieonderzoek en stamboekwerking wordt meer en meer gedirigeerd naar de maatschappelijk belangrijke geachte parameters zoals omgeving, dierenwelzijn en klimaat zonder evenwel de keuzevrijheid en het inkomen van de landbouwer uit het oog te verliezen.

Daarbij was ook in 2025 de bescherming van commercieel minder interessante en met uitsterven bedreigde lokale rassen (van planten en dieren) van cruciaal belang als bron voor genetische diversiteit, nu en in de toekomst, noodzakelijk om landbouwsystemen aan te passen aan veranderende klimatologische, economische en ecologische omstandigheden en zo bij te dragen aan de veerkracht en duurzaamheid van de Vlaamse landbouw van de toekomst.

- OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit

Het grootste deel van de open ruimte in Vlaanderen is cultuurlandschap omdat het historisch onder invloed van de mens is ontstaan. Al generaties lang geven onze landbouwers mee vorm aan dit landschap.

Die open ruimte wordt voor een groot deel beheerd door land- en tuinbouwers. Op die manier leveren zij publieke of maatschappelijke diensten.

Vanuit Vlaanderen voorzien wij steun voor de aanplant en aanleg van landschapselementen. De steun voor deze investeringen leidt ook tot een verbetering van de (bodem-)biodiversiteit. Zowel VLIF productieve als niet-productieve investeringen (tot 100% steun) dragen bij tot een verbetering van de biodiversiteit in het landbouwgebied.

Ook binnen de operationele GLB-maatregelen, zoals ecoregelingen, beheerovereenkomsten en agromilieuklimaatmaatregelen, gaat veel aandacht naar biodiversiteit. Heel wat interventies in het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid zoals o.a. de aanleg van bufferstroken of bloemenstroken, teelt van biodiversiteitsvriendelijke gewassen, mechanische onkruidbestrijding, vruchtafwisseling met vlinderbloemigen, biologische landbouw en boslandbouw spelen hierop in.

De projectoproep 'Landbouw-natuur, op zoek naar een win-win', een samenwerking tussen Departement Omgeving, VLM, ANB en Agentschap Landbouw en Zeevisserij, heeft vier projecten opgeleverd. De geselecteerde kandidaten gaan de komende twee jaar inzetten op o.a. landschap en biodiversiteit door gebruik te maken van agro-ecologische praktijken. Elk project krijgt hiervoor 20.000 euro. Het agentschap Landbouw en Zeevisserij financiert één van de projecten.

In 2025 werden middelen ingezet voor de uitvoering van het stikstofdecreet en de verdere operationalisering van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De uitgaven hadden in hoofdzaak betrekking op de implementatie van reductiemaatregelen bij landbouwbedrijven, de ondersteuning van flankerend beleid en de uitrol van PAS-gerelateerde innovatieprojecten. Concreet ging het onder meer om de financiering van projecten gericht op emissiereductie en ammoniakbeperking, de verdere uitbouw en werking van kennis- en informatiekkanalen voor landbouwers, het voorzien van intensieve begeleidingstrajecten voor landbouwers en de administratieve en inhoudelijke ondersteuning van de PAS-uitvoering binnen het agentschap. Voor de opvolging, aanpak en de coördinatie voor de maatwerkgebieden werd een nieuwe intendant aangesteld. Het agentschap was in 2025 nauw betrokken bij de ondersteuning van de intendant met nadruk op het Turnhouts Vennengebied.

In juli 2025 werd het rapport: "[VLIF: van investering tot impact. Duurzaamheidseffecten van de VLIF-investeringssteun](#)" gepubliceerd. Op basis van de VLIF-duurzaamheidsdatabank werd een doorrekening gedaan van de positieve milieu-impact van investeringen ondersteund door het VLIF in de periode 2016-2024. Zo werd het vermeden energieverbruik en de eraan gekoppelde vermeden broeikasgasemissies in kaart gebracht. Ook vermeden ammoniakemissies, vermeden niet-energetische broeikasgasemissies, vermeden emissie van fijn stof en vermeden geur werden in beeld gebracht. Ook het volume aan opvang van regenwater werd doorgerekend. Om het belang van VLIF-steun beter te kunnen inschatten werden de effecten in perspectief gezet tegenover algemene milieudata voor de landbouwsector vanuit de VMM-rapportering in dezelfde periode.

- OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering

Om de voedselproductie tegelijk de stijgende vraag te laten volgen én de omgevingsimpact te beheersen, is het primordiaal om oordeelkundig om te gaan met hulpbronnen zoals natuurlijke of synthetische gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen, grondstoffen, energie, water, ...

Precisielandbouw biedt een mogelijkheid om deze beide doelen tegelijk na te streven. Daarbij krijgen planten of dieren met behulp van technologie, heel nauwkeurig de behandeling die ze nodig hebben. Hiervoor worden verschillende technologieën ingezet zoals GPS, sensortechnologie, ICT en robotisering. Technologie kan helpen bij strategische besluiten op bedrijfsniveau, maar ook bij operationele handelingen op plant- of dierniveau. Zo kan de productie geoptimaliseerd worden en tegelijk duurzaam ontwikkeld.

Biologische processen verbinden met de digitale wereld is één uitdaging, precisielandbouw breed uitrollen in de praktijk is een andere. Hoewel er al behoorlijk wat precisielandbouwtechnologie op de markt is, is het praktijkgebruik nog relatief nieuw. De aanschaf van de technologie vergt hoge investeringen, die niet evident te recupereren zijn. We ondersteunen landbouwers die hierin investeren en toepassen op hun bedrijf of bedrijfsareaal, onder meer via de instrumenten Vlaams landbouwinvesteringsfonds, ecoregelingen, opleiding en advies.

Mijn administratie heeft in 2025 een bevraging rond data en digitalisering opgestart bij landbouwers.

Tijdens de vorige regeerperiode werd het bodempaspoort voor landbouwgronden ontwikkeld en ter beschikking gesteld van landbouwers. Dit instrument wordt stapsgewijs verder uitgebreid. Zo kunnen landbouwers vanaf 2025 de koolstofstimulatiestool in het bodempaspoort gebruiken om de koolstofopbouw op hun percelen op lange termijn te simuleren via verschillende zelf te kiezen scenario's voor voor-, hoofd- en nateelten en bemesting. Deze tool geeft op die manier inzicht aan de landbouwers in hoe hun gewas- en bemestingskeuzes de bodemgezondheid van hun percelen aanzienlijk kunnen beïnvloeden. Daarnaast startte mijn administratie ook het onderzoek naar welke gegevens en wetenschappelijk onderbouwde indicatoren in de toekomst opgenomen kunnen worden in het bodempaspoort om landbouwers de nodige data te geven over de duurzaamheid van hun bedrijfsvoering.

- OD 2.3 Klimaatslimme landbouw

Klimaatslimme landbouw, inclusief klimaatadaptatie, is het concept waarbinnen getracht wordt om aan de vraag naar voedsel te voldoen door gelijktijdig te werken aan enerzijds afdoende productiemethoden met een lage broeikasgasuitstoot en hoge koolstofopslag en aan een weerbaardere landbouw in een wijzigend klimaat anderzijds.

Om de klimaatimpact van de rundveesector te verlagen, werd in 2025 gewerkt aan de verdere uitrol van klimaatscans door de onder andere te kijken naar synergiën tussen de klimaatscan van Klimrek en het landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Klimaatscans blijven een belangrijke rol spelen in het verder verduurzamen van de landbouwbedrijven waarbij er rekening gehouden wordt met welke klimaatmaatregelen er op elk bedrijf toepasbaar zijn. Daarnaast werd er in Vlaams Energie- en Klimaatplan ook beslist dat er een verplicht keuzepakket aan klimaatmaatregelen voor de rundveesector zal uitgewerkt worden. Elke

klimaatmaatregel, in een op te maken catalogus, krijgt een score toegekend. Het is aan de veehouders om op hun bedrijf voldoende punten te behalen. De landbouwer is verplicht om maatregelen te nemen, maar heeft de vrijheid om te kiezen welke maatregelen hij/zij neemt in functie van de eigen bedrijfsvoering. Tenslotte werd het convenant enterische emissies rundvee ook uitgebreid naar stal- en mestemissies om ook daar, samen met de sector, maatregelen te ontwikkelen om de broeikasgasemissies te verlagen.

Om de opschaling van koolstoflandbouw in Vlaanderen mogelijk te maken, heb ik samen met de ministers van Klimaat en Economie een Vlaams Actieplatform Carbon Removals en Carbon Farming samengesteld. Het actieplatform brengt experts en stakeholders (publiek en privaat) samen in 3 netwerken om onder begeleiding van 2 coördinatoren een duidelijke Vlaamse visie te ontwikkelen op koolstofverwijdering en carbon farming in lijn met de Europese verordening ter zake. Daarnaast zal het platform de samenwerking, uitwisseling en bundeling van informatie tussen diverse Vlaamse belanghebbenden bevorderen, zodat versnippering van inspanningen en middelen wordt vermeden. In 2025 werd met de aanwerving van de twee coördinatoren de werking van het actieplatform opgestart. De coördinatoren brachten reeds aan de hand van talrijke gesprekken en literatuur de huidige staat van koolstofverwijderingen en carbon farming in Vlaanderen in kaart (incl. problemen en opportuniteiten). Daarnaast werden de eerste stappen gezet in de uitbouw van de 3 netwerken (navigatienetwerk, MRV-netwerk en financieel netwerk). Tenslotte werd er een eerste actiedag met stakeholders voorbereid.

De glastuinbouwsector, die zorgt voor een belangrijke toegevoegde economische waarde en dit op een zeer beperkte oppervlakte van circa 2.000 ha, verankeren we verder in Vlaanderen. De glastuinbouw in Vlaanderen bekleedt tevens een specifieke rol op vlak van energievoorziening en klimaat. Deze deelsector is enerzijds verantwoordelijk voor meer dan de helft van het globale primaire energieverbruik door de hele sector, maar tegelijk zorgt ze ervoor dat de integrale land- en tuinbouw netto-elektriciteitsproducent is door toepassing van WKK-technologie. Met WKK wordt elektriciteit voor het net gemaakt, en zeker op momenten van piekverbruik in de winter wordt de bevoorradingszekerheid mee ondersteund. Daarnaast wordt ook warmte, licht en CO₂ geproduceerd en in de serre gebruikt. Om verankering van de sector te garanderen in Vlaanderen en de competitiviteit te behouden dient de sector de komende jaren verdere stappen te zetten op vlak van efficiëntie en een duurzamere invulling van de gewasbehoeften op vlak van warmte, licht en CO₂ in de serre. Dit in het licht van een optimaal en functioneel beheer van het kasklimaat. Om hiermee de broeikasgasuitstoot van de sector te verminderen voorzien we investeringssteun voor energiebesparende maatregelen en investeringen in hernieuwbare energie voor de glastuinbouw. In 2025 werd in het VEKP beslist dat er een convenant met de glastuinbouwsector zal opgemaakt worden om zo de glastuinbouwsector verder te verduurzamen.

In 2025 werd het proces met stakeholders rond klimaatadaptatie verder uitgerold. Samen met meer dan 30 stakeholders, o.a. andere Vlaamse entiteiten, middenveldorganisaties en experts, werd de "kadertekst klimaatadaptatie Vlaamse Landbouw" gefinaliseerd. Deze kadertekst vermeldt potentiële acties om de Vlaamse landbouw meer klimaatweerbaar te maken en vormt een goede basis om samen met de stakeholders in de komende maanden en jaren mee aan de slag te gaan.

Het markttoelatingsbeleid voor actieve stoffen en geformuleerde middelen die toegelaten stoffen omvatten, evenals de productnormering en gebruiksvoorschriften, betreffen Europese en federale bevoegdheden.

Binnen mijn landbouwbeleid focus ik op het oordeelkundig praktijkgebruik van markt-toegelaten middelen en dit via het concept van geïntegreerde gewasbescherming.

Via onder meer opleidingen, handhaving, teeltspecifieke waarnemings- en waarschuwingssystemen en certificering van IPM-toepassing, faciliteerde ik in 2025 de verdere verduurzaming van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Waarnemingen en waarschuwingen (W&W) vormen de hoeksteen van een geïntegreerde gewasbescherming. Een waarnemings- en waarschuwingssysteem verwittigt de land- en tuinbouwers op basis van veldwaarnemingen en modellen op welk tijdstip een ziekte of plaag kan optreden en wanneer en hoe die best kan bestreden worden. Via een oproep gelanceerd in 2024 werd een subsidie toegekend voor het implementeren van dit systeem in de sectoren fruit, aardappelen, suiker- en voederbieten en chicorei, maïs, granen en hop, groenten in open lucht en sierteelt, en dit voor de periode 2025 tot en met 2027. Deze subsidie garandeert dat alle land- en tuinbouwers beroep kunnen doen op de waarschuwingen met het oog op het oordeelkundig en proactief reageren op ziektes en plagen.

Sinds 2023 is knolcyperus opgenomen binnen de conditionaliteit van het GLB. Op percelen met een knolcyperus besmetting is het niet toegestaan om wortel- of knolgewassen te telen. Sinds 2025 is het ook mogelijk om éénvoudig via de agrilens-applicatie op een vlotte manier besmette percelen te melden. Het Agentschap voert actief controles uit op het correct naleven van alle voorwaarden.

Daarnaast is er in 2025 ook sterk ingezet op de sensibilisering rond de problematiek van knolcyperus, via verschillende kanalen. Als afsluiter vond eind december een studiedag plaats met panelgesprek waarbij alle schakels in de keten betrokken werden. Tijdens deze studiedag werden de meeste actuele onderzoeksresultaten voorgesteld en werden ook suggesties geformuleerd voor bijkomende maatregelen. Die worden nu verder onderzocht.

- OD 2.5 Gezonde landbouwbodems

Het belang van de bodem voor onze voedselzekerheid is cruciaal om meerdere redenen. Zowel het economisch productiepotentieel als het klimaat-ecologisch verduurzamingspotentieel van de sector hangt nauw samen met de biologische, fysische en chemische bodemparameters. De voorbije jaren werd heel wat kennis en inzicht opgedaan op vlak van de interactie tussen de grond, de levende (micro-)organismen die er in leven en gewassen die er worden gezaaid of geplant.

Mede dankzij de GLB-steunmaatregelen voor o.a. toepassing van agro-ecologische principes en carbon farming, wordt deze kennis in toenemende mate toegepast in de praktijk.

We bleven in 2025 ook inzetten op de verdere ontwikkeling van het bodempaspoort. Dit instrument geeft aan de landbouwer op een inzichtelijke manier informatie over de bodemgezondheid van zijn percelen. Zoals eerder aangehaald werd in 2025 de

koolstofsimulatietool ontsloten aan de landbouwers. Dit wetenschappelijk onderbouwde instrument, dat mede tot stand kwam in samenwerking met ILVO, geeft de landbouwer op een visueel duidelijke manier weer hoe hij door bepaalde teeltrotaties en bemestingskeuzes kan werken aan de koolstofopbouw op zijn percelen.

In 2025 heeft het agentschap Landbouw en Zeevisserij samen met het beleidsdomein Omgeving een aanzet van een conceptnota opgemaakt voor een bodemplan. Het Bodemplan beoogt een integrale en transversale samenwerking rond bodemzorg, zowel binnen de Vlaamse overheid als met de betrokken stakeholders, waarbij niet alleen gefocust wordt op landbouwbodems maar ook op bos- en natuurbodems en bodems binnen het ruimtebeslag.

In januari 2025 hebben we op de stand van het Agentschap op Agriflanders deels gefocust op gezonde bodems: enerzijds was er een 'voel-experiment' waar landbouwers de bodemtextuur konden raden en anderzijds werden getuigenissen getoond van landbouwpioniers die werken aan nog betere bodems. Deze kan je nog steeds terug vinden op het [Vlaams Ruraal Netwerk](#).

Op de werktuigdagen in Oudenaarde heeft het Agentschap Landbouw en Zeevisserij samen met 9 partners de stand 'Bodemeiland XL' georganiseerd waar de levende bodem als fundament voor een veerkrachtige landbouw centraal staat: met demonstraties in het veld van haalbare agro-ecologische technieken en een indrukwekkende profielkuil.

Eind 2025 is het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ook een communicatiecampagne gestart rond tips voor een gezonde bodem voor de periode van 1 jaar. We delen gemiddeld 2 keer per week een tip/weetje mee via sociale media over diverse onderwerpen die direct gelinkt kunnen worden aan een gezonde bodem. Maandelijks komt een breder onderwerp rond gezonde bodems aan bod als artikel in onze nieuwsbrief. We lichten hierdoor niet alleen landbouwers maar ook andere geïnteresseerden in over verschillende goede praktijken, onze instrumenten die hierop inspelen, wetenschappelijke informatie etc die een impact hebben op onze landbouwbodems.

- OD 2.6 Circulaire landbouw

Om de nodige beleidscoherentie en -afstemming rond meer circulaire landbouwpraktijken ingang te laten plaats vinden is er in eerste instantie ingezet op het informeren, inspireren en sensibiliseren van beleidsmakers rond circulaire landbouw via het verduidelijken van het concept en via inspiratiesessies en bedrijfsbezoeken aan circulaire landbouwbedrijven. Dit biedt mijn administratie de basis om met kennis van zaken in gesprek te gaan met circulaire pioniers, nieuwe inzichten en kennis binnen de sector te helpen verspreiden en met overheidsmaatregelen circulaire praktijken te promoten.

- OD 2.7 Incentiverende verloning van maatschappelijke diensten

Maatschappelijke of publieke diensten worden meestal niet vrijwillig betaald door de markt - *in de economie spreekt men van het vrijbuiters syndroom* - en vandaar dat de overheid, voor een aantal van deze diensten kan tussenkomen. In de EU gebeurt dat

geharmoniseerd via een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat gebaseerd is op het 'aanbieder krijgt'-beginsel.

Voldoende budget voor het GLB is derhalve cruciaal voor de billijke vergoeding van onze land- en tuinbouwers en om een duurzaam en toekomstbestendig landbouwmodel te realiseren. De middelen voor Vlaanderen van het GLB mogen niet verminderd worden. Ik pleit dan ook op Europees niveau voor een voldoende hoog GLB-budget en voldoende flexibiliteit om de maatregelen op te stellen die aansluiten bij de Vlaamse noden. Ook zou het mogelijk moeten zijn om een incentiverende verloning te kunnen geven in het toekomstig GLB die verder gaat dan de gemaakte kosten en het gederfd inkomen.

Het uitvoeren van adequate evaluaties van het GLB bleef in 2025 hoog op mijn agenda staan. Enerzijds is er voor het GLB-Strategisch Plan 2023-2027 een jaarlijks prestatierapport dat wordt ingediend bij de Europese Commissie. Tevens werd bij de start van het GLB-Strategisch Plan een evaluatieplan opgesteld. Hiervan geef ik jaarlijks aan het Monitoringscomité een stand van zaken. Verder heb ik ook een overheidsopdracht voor de ex-post evaluatie van het afgelopen Programma voor Plattelandsontwikkeling PDPO III opgestart. Tot slot heb ik ook opdracht gegeven aan mijn administratie om te voorzien in een externe doorlichting van de doelmatigheid van het lopende GLB-Strategisch Plan, vertrekkende van de ex-ante evaluatie die in 2021-2022 werd uitgevoerd.

- OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger aanwakkeren

Communicatie, kennisdeling en -opbouw zijn van cruciaal belang om de kloof tussen boer en maatschappij te dichten als opbouw naar wederzijds respect en depolarisatie. Hier ligt een taakstelling voor individuele landbouwers om actief te investeren in de band met hun lokale gemeenschap (buren, dorp, verenigingsleven) en voor sectororganisaties om een proactief, eerlijk en correct verhaal te brengen om alzo de collectieve communicatieschaarste te remediëren.

Ook de Vlaamse overheid heeft hierin een rol te spelen. Via de website Landbouwcijfers wordt sinds 2021 objectieve data over onze Vlaamse landbouw (en visserij) ter beschikking gesteld aan burgers, studenten, journalisten, onderzoekers. We bieden daarbij ook ruwe datasets aan voor gevorderde gebruikers. In 2025 werd ruim 94% van de inhoud geactualiseerd en werden 59 nieuwe indicatoren toegevoegd. Belangrijke nieuwe indicatoren zijn o.a. de 11 GLB-indicatoren die niet alleen het landbouwbeleid op Europees niveau toelichten maar ook dieper ingaan op de Vlaamse invulling en de uitbetalingen in de periode 2010-2024. Op basis van de beschikbare gebruikersdata wordt het aantal bezoekers per maand ingeschat op 11.500, die samen ruim 42.000 pagina's raadplegen.

- OD 3.2 De landbouwer als zorgverstrekker

Landbouwbedrijven zijn productieve ondernemingen, waarin specialisatie, mechanisatie en efficiëntie centraal staan. Toch zijn landbouwbedrijven door het familiale aspect, de link met de natuurlijke omgeving en de aard van bepaalde taken, ook een ideale omgeving voor zorgvragers. Waar dit in het verleden vooral familieleden met een zorgvraag een plek kregen binnen het landbouwbedrijf, bieden veel landbouwers vandaag ook

zorgboerderijactiviteiten aan via een zorgboerderijovereenkomst met een voorziening of CLB.

De productieve context maakt het echter soms uitdagend om deze activiteiten te combineren met de reguliere bedrijfsvoering. Landbouwers voeren meer dan een fulltime taak uit. Dat bijkomende engagement om zorgboerderijactiviteiten aan te bieden wil ik, om deze activiteiten volwaardig deel te laten uitmaken van het landbouwbedrijf, verder ondersteunen.

Hierna volgt de evolutie van het aantal actieve zorgboerderijen.

Provincie	2021	2022	2023	2024
Antwerpen	79	78	78	91
Limburg	55	48	49	54
Oost-Vlaanderen	91	85	87	91
Vlaams-Brabant	53	52	52	52
West-Vlaanderen	81	81	82	85
Totaal	359	344	348	373

Aantal actieve zorgboerderijen per jaar, per provincie 2021-2024

Tot slot volgt een overzicht van de uitbetaalde subsidie voor zorgboerderijen per provincie. Het gaat om betalingen die betrekking hebben op zorgboerderij-activiteiten die gepresteerd werden in 2024.

Provincie	Uitbetaalde subsidie (euro)
Antwerpen	278.680
Limburg	237.300
Oost-Vlaanderen	288.580
Vlaams-Brabant	254.240
West-Vlaanderen	239.720
Totaal	1.298.520

Uitbetaalde subsidie per provincie in 2024

- OD 3.3 Landbouwers in nood worden niet in de steek gelaten

Uit een enquête 'sociaal welbevinden' die mijn administratie uitvoerde in september 2023, bleek dat de levenstevredenheid bij landbouwers al een decennium lang daalt en ook lager is dan bij de algemene bevolking. Ook ervaren de landbouwers stress, met als belangrijkste oorzaken het veranderende overheidsbeleid en de complexiteit van de regelgeving. De stress leidt tot klachten zoals somberheid, prikkelbaarheid en een moeilijke werk-privé balans, soms overgaand in depressie, burn-out of angst- en paniekaanvallen, zelfmoordgedachten en middelenverslaving.

Psychosociale klachten blijven in de landbouw lang onder de radar en landbouwers hebben vaak minder sociale contacten dan andere beroepscategorieën. Meer dan de helft van de landbouwers is niet geneigd om hulp te zoeken en bij problemen op het bedrijf zal slechts een minderheid zelf de stap zetten naar hulpverlening.

In september 2025 kregen de landbouwers binnen het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) de vraag om hun algemene levenstevredenheid te beoordelen op een schaal van 1 tot 10. Deze score is een veelgebruikte indicator voor subjectief welbevinden en geestelijke gezondheid. Uit de bevraging blijkt dat slechts 8% van de 489 landbouwers zeer tevreden is (score 9-10). 28% van de landbouwers geeft zichzelf een score van 8 of meer en 11% is ontevreden tot zeer ontevreden (score 1-4). Ter vergelijking: in de algemene populatie zijn deze twee laatste percentages respectievelijk 50% en 5% (Statistiek Vlaanderen, voorjaar 2025). De landbouwers zijn dus minder tevreden over hun leven. Gemiddeld geven landbouwers zichzelf een score van 6,6 op 10, ongeveer hetzelfde als in 2023 (6,5). In 2012 bedroeg de gemiddelde score bij de landbouwers nog 7,5. Bij de gemiddelde Vlaming ligt het actuele cijfer van de levenstevredenheid beduidend hoger, op 7,2. In 2023 was dat 7,3.

Het is overduidelijk dat veel landbouwers zich in de huidige context in een moeilijke situatie bevinden. Om deze landbouwers te ondersteunen, zowel rond bedrijfsgerelateerde problemen als rond hun mentaal welbevinden blijft de Vlaamse overheid Boeren op een Kruispunt structureel ondersteunen. Naast de hulp in nood zet deze organisatie zich ook in om preventief te werken door breed te informeren, boerencafés te organiseren, aanwezig te zijn ook op sociale media en op regelmatige basis in de pers aandacht te geven aan dit thema. Voor het werkjaar 2025 werd een subsidie verleend van 442.000 euro waarmee de organisatie haar basiswerking bijna volledig kan uitvoeren. Omwille van de huidige context, met een hoog aantal ondersteuningsvragen als gevolg, werd nog een bijkomende subsidie toegekend van in totaal 3.500.000 euro voor de periode 2025-2030.

In 2025 werd een subsidie van 94.973,49 euro toegekend aan het EIP project 'De doos van Pandora, op tijd de juiste zorg voor mentale hulpvragen van landbouwers' goedgekeurd. Het hoofddoel van dit project is het verbeteren van het welzijn van de landbouwers in Vlaanderen door een verbetering van het bestaande proces van doorverwijzing bij mentale klachten van de landbouwers. Op die manier streeft de projectuitvoerders ernaar dat elke landbouwer met zijn hulpvraag ergens terecht kan en op tijd de juiste zorg krijgt. In dit project willen de projectuitvoerders onderzoeken wat de drie doelgroepen - landbouwers, huisartsen en andere erfbetreders - nodig hebben om de juiste hulp voor de landbouwer te vinden en om moeilijke gesprekken aan te gaan.

In november 2025 organiseerde het Vlaams Ruraal Netwerk naar jaarlijkse traditie een netwerkdag rond het welbevinden van de landbouwers die dit jaar in het teken stond van het welbevinden van de jonge landbouwers en dat werd uitgewerkt op maat van jonge landbouwers en in nauwe samenwerking met de Groene Kring, Jong ABS en Boeren op een Kruispunt.

- OD 4.1 De Vlaamse voedselstrategie als referentie voor een duurzaam voedselsysteem

De Vlaamse voedselstrategie vormt de basis om in Vlaanderen aan een beter voedselsysteem te werken en urgente uitdagingen aan te pakken, en dit op verschillende vlakken: gezondheid, leefmilieu en klimaat, economische en sociale weerbaarheid, innovatie. In de voedselstrategie huldigden we een systeemaanpak, want iedereen, van veld tot vork, is betrokken bij de transformatie van ons voedselsysteem. Het thema overstijgt beleidsdomeinen en omvat vele maatschappelijke en economische actoren. De

strategie kon er maar komen door een breed draagvlak te creëren. Er werkte een voedselcoalitie aan mee, bestaande uit vertegenwoordigers van agrovoedingsketen, middenveld, onderzoek en beleid.

In 2025 hebben we de verdere uitrol van enkele cruciale elementen van deze strategie verdergezet, binnen het instrumentarium dat we voorhanden hebben of kunnen ontwikkelen. Het [dashboard van de voedseldeals](#) (= hefboomacties van de voedselstrategie) toont hoever we staan met de uitvoering van de voedseldeals.

Vanuit de voedseldeals die we vanuit Landbouw en Zeevisserij (co-)trekken:

- Binnen de voedseldeal [eerlijke en echte prijzen](#) werd er ingezet op extra sensibilisering en begeleiding in de vorm van een leidraad voor de oprichting van producenten- en brancheorganisaties. Voor het luik 'echte prijzen' wordt samengewerkt met de partners van het FWO-project REFORM (KULeuven, ILVO) georganiseerd. Dit project zet in op innovatieve verdienmodellen rond true pricing, met de zuivelsector als concrete case. De stakeholderbevragingen vanuit dit project lopen samen met deze van de voedseldeal echte prijzen.
- Voedseldeal catering: zie OD 4.2
- In de Voedseldeal agro-ecologie werd in afstemming met departement Omgeving en VLM verder invulling gegeven aan het begrip agro-ecologie, o.a. door een beleidsstudie naar inspirerende buitenlandse voorbeelden. Op 7 november werd een inspiratiedag georganiseerd hoe we het beleid op het vlak van agro-ecologie verder vorm kunnen geven. Met steun van het Europese partnership voor agro-ecologie werden binnen LLAEBIO (ILVO) diverse onderzoeksprojecten opgestart.
- In de voedseldeal jeugd werd er vooral ingezet op beleidsdomeinoverschrijdende afstemming rond lopende initiatieven om de verdeling van voedsel op scholen te ondersteunen (bv. projectoproep 'gezonde voeding op school' van Departement Zorg, Oog voor Lekkers,...) en het versterken van voedsel-en landbouweducatie (bv. nieuw educatief pakket biologische landbouw).
- De voedseldeal 'lokaal voedselbeleid' leidde tot de lancering en uitrol van de overheidsopdracht "Ondersteuning en begeleiding van lokale besturen bij de uitwerking van een (boven)lokale voedselstrategie", gefinancierd door de Vlaamse Landmaatschappij, Departement Omgeving en Agentschap Landbouw en Zeevisserij. De opdracht werd gegund in voorjaar 2025. Local4Food werd gelanceerd in september 2025, en zet met online webinars, individuele mentoring, regionale voedseldagen, een pionierstraject en communicatie-initiatieven in op het ondersteunen van lokale besturen die met het thema voedsel aan de slag willen gaan.
- Vanuit andere entiteiten werd ook ingezet op de uitrol van de voedseldeal voedselhubs (Departement Zorg) en de voedseldeal voedselomgeving (Departement Omgeving), in samenwerking met diverse partners.

De voedselwerven (beleidsdomeinoverschrijdende samenwerkingen rond specifieke voedseltopics) die we vanuit het agentschap (co-)trekken werden verder uitgerold in 2025.

- OD 4.2 Gezonde voeding begint bij de jeugd en de overheid zelf

De consumptie van zowel groenten, fruit als zuivel in de Europese Unie onderschrijdt de internationale gezondheidsaanbevelingen.

Binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voorziet de EU een mogelijkheid om financiële steun te verlenen aan kleuter- en lagere scholen die gezonde tussendoortjes verstrekken aan kinderen. In Vlaanderen is dit uitgerold onder de noemer 'Oog voor Lekkers'.

Ook in schooljaar 2025-2026 was er een stijging van het aantal deelnemende scholen (+5%) aan het schoolprogramma Oog voor Lekkers tot 1.694 scholen. Bijna 400.000 leerlingen kunnen genieten van steun voor gezonde tussendoortjes op school zoals groente, fruit, melk of ongesuikerde yoghurt. In de educatieve omkadering van het project blijft de focus liggen op lokale producten en de link met de Vlaamse landbouw. Zo leren de consumenten van de toekomst hoe verse producten van bij ons kunnen bijdragen tot een gezond voedingspatroon.

Binnen de deal catering van de Vlaamse voedselstrategie zetten we in op gezonde voeding met focus op bio, lokaal en eiwitshift. Binnen het Strategisch Plan Bio werd een educatief pakket uitgewerkt rond biologische landbouw. Het laat leerlingen uit het lager onderwijs op een interactieve manier kennismaken met biologische landbouw en voedselproductie. Via video's en opdrachten ontdekken ze thema's zoals biodiversiteit, dierenwelzijn en biolandbouw.

Dit versterkt het bewustzijn rond gezonde voeding bij de jeugd. Kinderen leren waar hun eten vandaan komt en maken zo sneller bewuste, gezonde keuzes.

- OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en correct informeren van de consument

Europese kwaliteitssystemen, waaronder de beschermde oorsprongsbenamingen (BOB), de beschermde geografische aanduidingen (BGA), de gegarandeerde traditionele specialiteiten (GTS) en de biologische productie, die voor het bredere publiek herkenbaar zijn aan hun logo's, bieden meerdere voordelen.

In 2025 werd in dit kader een nieuw besluit van de Vlaamse Regering opgemaakt en afgerond begin 2026 n.a.v. aangepaste Europese regels. Daarnaast werden de werking de erkenningscommissie wijn en de blinde proefsessies van de wijnen hervormd (vereenvoudiging met een administratieve goedkeuringsprocedure voor bevestigde wijnproducenten) met het oog op meer deelnemende wijnen in de toekomst (in 2025 werden 152 wijnen ingediend voor erkenning onder één van de Vlaamse geregistreerde oorsprongsbenamingen. Tot slot werden een aantal aanvraag- en wijzigingsdossiers van landbouwproducten ingediend en behandeld met het oog op een Europese registratie (bv. Vlaams roodbruin bier).

Ook in 2025 steunde ik heel wat projecten binnen het Strategisch Plan Bio en zette mijn administratie samen met de betrokken sectororganisaties en ketenpartners hun schouders onder de acties die de landbouwers moet stimuleren om te schakelen (aanbodzijde) en de consument moet helpen kiezen voor bio (vraagzijde). In de kijker voor 2025 staan de opstart van het project ZoBio 2.0, het uitgewerkte educatief pakket voor lager onderwijs, de VLAM bioweek, de inspiratiedag voor hogeschoolstudenten en de verschillende nieuwe onderzoeksprojecten, naast de jaarlijkse ondersteuning voor 'Bio zoekt Boer', 'Bio zoekt Keten', en de werking van Bioforum en CCBT.

Daarnaast werd eind 2025 ook een nieuw voorstel tot wijziging van de Europese Bioverordening op tafel gelegd door de Commissie, waar gesleuteld zal worden aan de basisregels voor bio. Dit proces zal in 2026 in de Agrifish Raad verderlopen.

2.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Onderstaande tabellen tonen de totale ontvangsten en uitgaven 2025 voor het *ISE TW Land- en Tuinbouw*, met bijhorende duiding, met daaropvolgend (onder 2.3.1) een inhoudelijke bespreking per begrotingsartikel.

LAND- EN TUINBOUW, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO 2025		TO 2025		LO 2025	
2025	BA	BU	BA	BU	BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	1.597	1.570	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL, OP, andere	20.000	2.960	0	0	0	0
Totaal	20.000	2.960	1.597	1.570	0	0

LAND- EN TUINBOUW, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	46.682	54.519	49.868	46.746	52.686	43.599
Toelagen IS	95.428	178.551	178.324	78.211	81.230	80.942
Overige LE, PA, andere	20.000	20.000	3.069	20.000	20.000	3.069
Totaal	162.110	253.071	231.260	144.957	153.916	127.609

Inhoudelijke toelichting:

De toelichting bij de evolutie van BA naar BA-JR met vermelding van het VAK en VEK, wordt verderop beschreven bij de betrokken begrotingsartikelen. In essentie is er enerzijds een verschil in gegevens die worden meegenomen in de cijfers van de BA en BA-JR die bij

de respectieve artikelen worden toegelicht, en anderzijds zijn er meerdere budgettaire herverdelingen geweest in de loop van 2025.

Er zijn geen elementen gerelateerd aan de landbouwbegroting opgenomen in de tabel netto-beleidsruimte.

2.3.1 Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl DAB's)

Binnen ISE TW is de enige entiteit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Ontvangstenartikelen

TG0-9TJGAWA-OL – UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het door de Europese Unie erkende 'Vlaams betaalorgaan voor GLB-uitgaven'. Op die manier wordt in de Vlaamse IT-toepassing Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties bekomen.

Hiertoe is een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel voorzien om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken. TG0-9TJGAWA-OL is hierbij het middelenartikel en TG0-1TJG2WA-LE het uitgavenartikel.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	20.000	0	0
BA-JR 2025	20.000	0	0
BU 2025	2.960	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering 2025 op dit louter technisch artikel bedroeg 2.959.737 euro.

Jaarlijks werd tot 2025 op dit artikel 20 miljoen euro ingeschreven, maar dit bedrag kan rekening houdende met realisaties voorgaande jaren verlaagd worden naar 10 miljoen euro vanaf 2026 en dit zowel op het OL- als het LE-artikel. Dit is zo ingeschreven in de begroting 2026.

TG0-9TJGTWB-OW - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de ontvangsten uit de EU begroting voor de financiering van kosten verbonden aan opleidingsinitiatieven in de landbouwsector. Dit ontvangstenartikel blijft enkel nog behouden zolang er nog budget van voorgaande jaren beschikbaar is op het bijhorend uitgavenartikel TG0-1TJG4WB-WT.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	0	0
BA-JR 2025	0	0	0
BU 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Zoals begroot, waren er geen nieuwe toegewezen ontvangsten op dit begrotingsartikel.

TG0-9TJGTWC-OW - FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel betreft ontvangsten in het kader van het Fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, opgericht bij artikel 34 van het decreet van 29 juni 2007 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007.

Hiermee worden aan het fonds toegewezen:

- het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij inbreuken op de randvoorwaarden;
- het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij andere vastgestelde onregelmatigheden;
- het gedeelte van de verschuldigde superheffing in de zuivelsector dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden;
- bij debiteuren superheffing geïnde intresten;
- bij debiteuren geïnde nalatigheidsintresten die betrekking hebben op het Vlaams aandeel van de teruggevorderde schuld;
- bij debiteuren gerecupereerde gerechtskosten;
- toevallige ontvangsten in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- bij debiteuren verbeurd verklaarde waarborgen waarbij de opbrengst voor het Vlaams Betaalorgaan is.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor uitgavenartikel TG0-1TJG4WC-WT.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	500	0

BA-JR 2025	0	500	0
BU 2025	0	344	0

Inhoudelijke toelichting:

BA2025 betreft een raming van 500.000 euro die jaarlijks op dit fonds wordt vooropgesteld als potentiële ontvangst, maar vooraf moeilijk in te schatten is. De gerealiseerde ontvangsten liggen lager dan de geraamde ontvangsten en bedragen 344.013 euro.

TG0-9TJGTWD-OW - FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de inkomsten van het Informatienetwerk Landbouwboekhoudingen (ILB) in het kader van de uitvoering van het Lambermontakkoord.

Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht bij art. 54 van het programmadecreet van 24 december 2004, gewijzigd bij programmadecreet van 18 december 2009 art. 115. Dit Fonds kadert binnen de uitvoering van de Europese verplichtingen voor lidstaten inzake het verzamelen van statistische landbouwdata (FADN/FSDN).

Het FADN (Farm Accountancy Data Network) werd omgezet naar het FSDN (Farm Sustainability Data Network) via Verordening (EU) 2023/2674 van het Europees Parlement en de raad van 22 november 2023 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1217/2009 van de Raad wat betreft de omzetting van het informatienet inzake landbouwbedrijfsboekhoudingen in een informatienet inzake de duurzaamheid van landbouwbedrijven.

Het boekhoudnet van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij betreft een uitgebreid netwerk van land- en tuinbouwboekhoudingen. Op basis van een selectieplan worden de gegevens van de bedrijven overgedragen aan het ILB van de EC.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor het uitgavenartikel TG0-1TJG4WD-WT.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	107	0
BA-JR 2025	0	107	0
BU 2025	0	247	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten liggen hoger dan begroot en bedroegen 247.014 euro. Deze ontvangsten zijn afhankelijk van het aantal opgeleverde boekhoudingen en het tarief dat door de EC betaald wordt per opgeleverde boekhouding.

TG0-9TJGTWF-OW - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Wettelijke basis:

- decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, laatst gewijzigd bij decreet van 29 maart 2024;
- besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten, laatst gewijzigd bij het besluit 20 juni 2025;
- koninklijk besluit van 4 juli 2024 houdende vaststelling van de retributies betreffende de opdrachten toevertrouwd aan de Gewesten door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen voor de toepassing van beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor de uitgavenartikelen TG0-1TAG4ZY-LO, TG0-1TJG4WF-WT en TG0-1TJG4WV-OS.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	990	0
BA-JR 2025	0	990	0
BU 2025	0	979	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten op dit artikel zijn volledig afkomstig van ondernemingen actief in de sector van het plantaardig teeltmateriaal die retributies betalen voor de diensten die het Agentschap Landbouw en Zeevisserij leverde in 2025.

Het betreft retributies voor:

- aanvragen tot opname van nieuwe rassen op de officiële overheidsrassenlijsten;
- certificering van zaaizaden;
- certificering van pootaardappelen;
- certificering van uitgangsmateriaal voor meerjarige teelten (fruitgewassen, bosbomen, siergewassen, hop);
- registratie en overheidserkenning van operatoren over alle deelsectoren heen.

De reële ontvangsten (BU 2025) wijken slechts zeer beperkt af t.o.v. de begrote BA 2025, louter te wijten aan conjuncturele en teelt/oogstomstandigheden die variëren over jaren en seizoenen heen.

Uitgavenartikelen

TG0-1TJG2WA-LE - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit is een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het Vlaams betaalorgaan. Dit om in de Vlaamse IT-toepassing Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties te bekomen.

Hiertoe is een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel voorzien om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken. TG0-1TJG2WA-LE is hierbij het uitgavenartikel en TG0-9TJGAWA-OL het middelenartikel.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot de volgende doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	20.000	20.000	3.069	20.000	20.000	3.069

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering 2025 op dit louter technisch artikel bedroeg 3.068.904 euro wat lager is dan begroot.

Op basis van de realisaties 2025 en voorgaande jaren is vanaf 2026 het geraamde bedrag bijgesteld naar 10 miljoen euro in plaats van 20 miljoen euro.

TG0-1TJG2WA-WT - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

ICT is voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en meer in het bijzonder voor het Vlaams betaalorgaan, strategisch en bedrijfskritisch.

De EU verplicht de door haar erkende betaalorganen in de lidstaten om de GLB-steunregelingen te beheren via een informatiesysteem, het GBCS (Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem). Dit systeem, het basisinstrument voor de realisatie van het geheel van de strategische doelstellingen van het betaalorgaan, is een *superset* van onderling verbonden databanken en informatiesystemen.

Ten gevolge van de frequent wijzigende Europese regelgeving, moet het GBCS continu aangepast worden. Het Vlaams betaalorgaan verzekerde ook in 2025 de continuïteit voor de correcte, tijdige en efficiënte uitvoering van de bestaande EU interventies. Om de bedragen tijdig en correct te kunnen berekenen, uitbetalen en boeken is een tijdige opmaak en verwerking van de jaarlijkse verzamelaanvraag (= perceelsregistratie door landbouwers) van cruciaal belang evenals de ontwikkeling van nieuwe en het onderhoud van bestaande ICT-toepassingen die dit ganse proces ondersteunen. De EC kijkt hier nauwlettend op toe en bij niet-conforme of niet-tijdige betaling van steun aan de landbouwers worden financiële sancties opgelegd aan de lidstaat, waarvan de grootte afhangt van de mate van *non-compliance* door de lidstaat.

Het Vlaams stikstofbeleid genereert een groot aantal extra VLIF-dossiers. Om deze dossiers binnen redelijke termijnen te kunnen afhandelen en uit te betalen, is een zeer performant IT-systeem nodig.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot de volgende doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029:

- OSD 3 Een moderne, laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector
- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex;
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten;
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	12.875	13.475	13.474	12.875	12.875	12.030

Inhoudelijke toelichting:

Aan VAK zijde is de kredietevolutie van BA naar BA-JR het gevolg van herverdeling vanuit de PAS-provisie bij beslissing van de Vlaamse Regering van 19 december 2025 naar dit artikel ten belope van 600.000 euro.

Het VAK-krediet is volledig aangewend voor initiatieven voorzien in het GBCS- en IT stuurplan van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. De herverdeelde PAS-middelen voor uitgaven gerelateerd aan PAS.

Het VEK werd niet volledig benut. Een aantal GBCS-informaticaprojecten werden vertraagd opgestart door de wat moeizame werving en verloop bij IT-externen, waardoor er iets minder prestaties verricht en gefactureerd werden in 2025 dan voorzien.

TGO-1TJG2WE-WT - PREMIESUBSIDIE VOOR EEN BREDE WEERSVERZEKERING IN DE LANDBOUWSECTOR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voor de financiering van premiesubsidie en schadevergoeding door rampenfonds voor rampen erkend vanaf 1 januari 2020 werd vanaf de 2020 voor maximaal 13 miljoen euro jaarlijks beroep gedaan op het Vlaams Fonds voor Lastendelging. Indien een tekort wordt vastgesteld in een bepaald jaar kon dit bedrag met maximaal 7 miljoen euro verhoogd worden afkomstig van de landbouwbegroting. Indien deze middelen niet zouden volstaan in een welbepaald jaar werd de financiering van het ontbrekende saldo in de Vlaamse Regering besproken. Om het luik m.b.t. de landbouwbegroting te voorzien werd in 2020 een begrotingsartikel gecreëerd.

Dit artikel, waarop geen budget wordt ingeschreven, is voorzien om van hieruit overheveling naar het VFLD te kunnen doen afhankelijk van de noden met een maximum van 7 miljoen euro per jaar. De financiële afhandeling van de dossiers gebeurt immers via het VFLD.

De huidige subsidieregeling voor een brede weersverzekering ging in op 1 januari 2020 en loopt tot 31 december 2026. In 2025 werd de evaluatie opgestart van deze maatregel, waarvan momenteel nog onderzocht wordt welke bijsturing van de modaliteiten er moet gebeuren en budgettair haalbaar zijn.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	0	0	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Zowel aan VAK- als aan VEK-zijde is er geen kredietevolutie of uitvoering in 2025 aangezien er geen overheveling vanuit de landbouwbegroting en meer bepaald dit begrotingsartikel naar het Vlaams Fonds voor Lastendelging, moest gebeuren.

TG0-1TJG2WI-WT - LANDBOUWRAMP 2019

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel was bestemd voor behandeling van de schadedossiers in kader van de erkenning van de uitzonderlijke zomer van 2019 als landbouwramp.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	0	0	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er waren in 2025 geen verrichtingen op dit artikel, noch in VAK of VEK.

Alle dossiers zijn afgehandeld en rampen na 2019 worden uitbetaald via het Vlaams Fonds voor de Lastendelging. Er is echter nog een procedure lopende bij de Raad van State rond de erkenning 2019. Zolang er hierover geen uitspraak is, blijft het artikel behouden.

TG0-1TJG2WK-WT - RENDAC-SUBSIDIES

Korte inhoud begrotingsartikel:

De NV Rendac is het door de Vlaamse overheid erkende bedrijf voor de ophaling en oordeelkundige verwerking van gestorven dieren. De jaarlijkse tussenkomst in de ophalings- en verwerkingskosten van NV Rendac wordt sinds 2022 niet meer vanuit OVAM voorzien, maar vanuit de bevoegdheid Landbouw.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000

Inhoudelijke toelichting:

Het krediet werd volledig benut en is aangewend zoals voorzien.

TG0-1TJG2WY-IS - SERV

Korte inhoud begrotingsartikel:

In de loop 2025 werd dit begrotingsartikel gecreëerd omdat een projectsubsidie van 240.000 euro werd toegekend aan SERV in het kader van de opmaak van een Vlaamse landbouwvisie 2030-2050. Aangezien SERV tot de consolidatiekring behoort, moest dit immers worden aangerekend op een IS-artikel en niet op een WT-artikel.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- OSD 1 Een richtinggevende visie op de duurzame ontwikkeling van de lokale land- en tuinbouw binnen het toekomstig voedselvraagstuk.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	0	240	240	0	88	87

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 240.000 euro VAK herverdeeld vanuit het artikel TG0-1TJX2WB-WT naar dit artikel. De vereffening gebeurt volgens de looptijd van het project, waardoor voor 2025 een budget van 87.000 euro VEK nodig was.

TG0-1TJG4WB-WT - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit uitgavenartikel is gekoppeld aan het middelenartikel TG0-9TJG4WB-OW. Het krediet is bestemd om ontvangsten te kunnen aanwenden voor de ondersteuning van opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

Dit artikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	0	187	0	0	301	15

Inhoudelijke toelichting:

Het budget BA heeft betrekking op de geraamde benodigde kredieten in 2025. Het budget BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2025 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren, wat een verschil geeft van 187.000 euro in VAK en 301.000 euro in VEK.

In 2025 waren er geen nieuwe aanrekeningen op VAK en 15.318 euro VEK-aanwendungen.

TG0-1TJG4WC-WT - FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Wettelijke basis: artikel 34 van het programmadecreet van 29 juni 2007.

Door dit fonds toegestane uitgaven:

- Betalingen die niet voor EU financiering in aanmerking komen door overschrijding van betalingstermijnen of plafonds;
- Betalingen waarvoor EU financiering wordt geweigerd in het kader van de conformiteitsgoedkeuring;
- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan moet dragen van niet binnen een bepaalde periode gerealiseerde invorderingen van uitgegeven EU-middelen;
- Gerechtskosten en nalatigheidsintresten bij juridische geschillen aan de tegenpartij te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij vermeende onregelmatigheden, als de betrokkene na bezwaarprocedure niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij vermeende inbreuken op de GLB-conditionaliteit, als de betrokkene na bezwaarprocedure niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van bij debiteuren geïnde intresten op het Vlaams aandeel als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Uitgaven in het kader van de optimalisering van de werking van het Vlaams Betaalorgaan.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot de volgende doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	500	1.345	108	500	1.390	51

Inhoudelijke toelichting:

Het budget BA 2025 heeft betrekking op de geraamde benodigde kredieten. Het budget BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2025 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren, wat een verschil geeft van 845.000 euro in VAK en 890.000 euro in VEK.

In 2025 werden hoofdzakelijk (IT-)uitgaven gedaan in kader van de optimalisering van de werking van het Vlaams Betaalorgaan.

TG0-1TJG4WD-WT - FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht via het programmadecreet 2005.

Het Fonds is gemachtigd alle soorten uitgaven te doen die verband houden met de verzameling, analyse en rapportering van de gegevens verzameld in het kader van het Vlaamse Landbouwinformatienetwerk.

De werkingsmiddelen van het Fonds worden gebruikt voor het continue onderhoud en het verder optimaliseren van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN).

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle bedrijfsadviezen en vorming
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers.
- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
 - OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	107	586	121	107	592	127

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Het budget BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2025 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Dit geeft een verschil van 479.000 euro in VAK en 485.000 euro in VEK.

De werkingsmiddelen van het Fonds werden zoals voorzien, aangewend voor het continue onderhoud en het verder optimaliseren van het landbouwmonitoringsnetwerk.

TG0-1TJG4WF-WT - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft kosten, gerelateerd aan verbintenissen en/of verplichtingen op basis van het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, laatst gewijzigd bij decreet van 29 maart 2024:

- Kosten m.b.t. de certificering van plantaardig teeltmateriaal in kader van de Europese Handelsrichtlijnen (aanschaf materiaal en documenten nodig voor de keuring en certificering, zaadanalyses van controlestalen);

- Kosten m.b.t. de ontwikkeling en de nodige aanpassingen aan de gebruikte IT-toepassing voor het beheer van de kwaliteit van plantaardig teeltmateriaal;
- Uitbestede diensten zoals buitenlandse OHB-onderzoeken en de CGW-onderzoeken van suikerbieten;
- Jaarlijkse accreditatiekost door het ISTA;
- Kosten m.b.t. de controlevereisten in kader van de Europese Plantengezondheidsverordening en EU Controleverordening, waardoor er extra controlekosten zijn (laboanalyses, ...).

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie
 - OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en het correct informeren van de consument.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	242	2.876	255	242	3.319	243

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Bij budget BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2025 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren, vandaar een verschil van 2.634.000 euro in VAK en 3.077.000 euro in VEK.

De uitgaven hadden betrekking op verbintenissen m.b.t. de uitvoering van rassenproeven, de werking van het labo en de certificering/keuring van plantaardig teeltmateriaal.

TG0-1TJG4WV-IS - EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Eigen Vermogen van het ILVO ontvangt een jaarlijkse werkingstoelage voor de operationele en logistieke ondersteuning van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij voor wat de kwaliteitscontrole in de plantaardige sector zoals decretaal verankerd in artikel 38, 4°, van het decreet van 23 december 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006.

Dit houdt concreet in dat ze de officiële rassenproeven uitvoeren, post-controlevelden in het kader van plantaardig teeltmateriaal aanleggen en indien nodig bijstand leveren bij

het uitvoeren of organiseren van officiële taken (behorend tot het agentschap), zoals de officiële opleidingen of examens voor bedrijfszaadanalisten en/of bedrijfszaadlaboratoria.

Dit uitgavenartikel vormt samen met de artikelen TG0-1TJG4WF-WT en TG0-1TAG4ZY-LO de uitgavenkant van het ontvangstenartikel TG0-9TJGTWF-OW en TG0-9TJGTWF-OI.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie
 - OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en het correct informeren van de consument.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	483	701	475	483	901	619

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2025. Bij budget BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2025 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren, vandaar een verschil van 218.000 euro in VAK en 418.000 euro in VEK.

De VAK-aanrekening in 2025 betrof de jaarlijkse werkingstoelage aan EV ILVO voor logistieke en operationele ondersteuning van de kwaliteitscontrole in de plantaardige sector. De VEK-aanrekening was de toelage 2025 en het saldo van 2024 dat nog niet werd vereffend.

TG0-1TJG5WW-IS – VLIF

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de VAK-toelage en de VEK-toelage van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voorzien.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de landen tuinbouw;
 - OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen;
 - OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers
 - OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor de competitiviteit

- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
 - OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit
 - OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering
 - OD 2.3 Klimaatslimme landbouw
 - OD 2.5 Gezonde landbouwbodems
 - OD 2.6 Circulaire landbouw

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	93.870	173.597	173.597	76.520	77.582	77.582

Inhoudelijke toelichting:

De kredietevolutie van BA naar BA-JR voor VAK is het gevolg van volgende herverdelingen:

- de herverdeling vanuit de PAS-provisie van 72.227.000 euro;
- de herverdeling vanuit het Vlaams Klimaatfonds van 7.500.000 euro.

De kredietevolutie van BA naar BA-JR voor VEK is het gevolg van twee herverdelingen:

- de herverdeling vanuit de relanceprovisie met 732.000 euro voor VV029 onderdeel 'groene investeringen VLIF (productieve en niet-productieve investeringen)';
- De herverdeling vanuit de centrale provisie CB0-1CBD2AN-PR met 330.000 euro voor het Repower-dossier RRF06.

Het beschikbare VAK werd volledig aangewend en conform de aanrekenregels van VCO werd de VEK-toelage van 77.582.000 euro volledig vereffend.

Voor de verder inhoudelijke bespreking wordt verwezen naar hoofdstuk 2.3.2 (overige entiteiten onder gezag).

TGO-1TJX2WB-WT - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het artikel omvat een ruime waaier aan subsidies die kaderen binnen het land- en tuinbouwbeleid die bijdragen tot verscheidene strategische en operationele doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029 (zie hieronder).

Een deel van deze maatregelen kaderen binnen het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (2014-2022) dat nog actief was tot eind 2025, of in het GLB-Strategisch Plan (2023-2027), waarbij beroep kan gedaan worden op EU-cofinanciering.

Ook enkele Vlaamse Veerkrachtprojecten vanuit landbouw, worden op dit artikel aangerekend.

De onderliggende maatregelen dragen bij tot volgende doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029:

→ *Zorgboerderijen*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
 - OD 3.2 De landbouwer als zorgverstrekker

→ *Milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden*

Deze maatregelen dragen bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten

→ *Subsidie aan Boeren op een Kruispunt vzw*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
 - OD 3.3 Landbouwers in nood worden niet in de steek gelaten

→ *Praktijkcentra land- en tuinbouw, waarschuwingdiensten*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten

→ *Subsidies aan fokkerijverenigingen*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal

→ *Stimulering biologische landbouw*

Deze subsidies dragen bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 3 Onderzoek, innovatie en kennisdoorstroming spelen een sleutelrol
- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie

→ *Demonstratieprojecten*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de landen tuinbouw
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
 - OD 2.5 Gezonde landbouwbodems

→ *Operationele groepen EIP (European Innovation Partnerships)*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw
 - OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers
 - OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor de competitiviteit

→ *Allerhande subsidies kaderend in het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid*

Deze subsidies kunnen bijdragen tot alle doelstellingen.

→ *Landvormingsactiviteiten, Kennisportefeuille*

Deze maatregelen dragen bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw
 - OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle bedrijfsadviezen en vorming
 - OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen
 - OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
 - OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering
 - OD 2.4 Geïntegreerde gewasbescherming

→ *Diensten voor bedrijfsverzorging*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 3 De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
 - OD 3.2 De landbouwer als zorgverstrekker

→ *Europese schoolfruitregeling*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 4 Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie
 - OD 4.2 Gezonde voeding begint bij de jeugd en bij de overheid zelf

→ *Strategisch Plan Bijenteelt*

Deze maatregel draagt bij tot:

- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
 - OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit

→ *Uitgaven in kader van de uitvoering van de PAS conceptnota*

Deze maatregelen dragen bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten

→ *Uitgaven in kader van relance - Vlaamse Veerkracht*

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	24.958	28.050	27.910	25.022	26.209	23.133

Inhoudelijke toelichting:

Aan VAK-zijde is de kredietevolutie van BA naar BA-JR het gevolg van herverdelingen ten belope van 3.092.000 euro:

- 188.000 euro vanuit dit artikel naar een IS-artikel binnen dit ISE voor projecten waarvan EV ILVO begunstigde is;
- 240.000 euro vanuit dit artikel naar een IS-artikel binnen dit ISE voor een project waarvan de SERV begunstigde is;
- 3.500.000 euro werd herverdeeld vanuit de PAS provisie voor tijdelijke versterking vzw Boeren op een Kruispunt 2025-2030;
- 20.000 euro werd herverdeeld vanuit de PAS provisie voor de kennisportefeuille.

Aan VEK-zijde is de kredietevolutie van BA naar BA-JR het gevolg van herverdelingen ten belope van 1.187.000 euro:

- 2.038.000 euro vanuit de relanceprovisie voor vereffeningen in kader van Vlaamse Veerkracht, meer bepaald voor de veerkrachtprojecten VV028, VV030 en VV033;
- 500.000 euro vanuit de PAS-provisie voor tijdelijke versterking vzw Boeren op een Kruispunt 2025-2030;
- 20.000 euro vanuit de PAS-provisie voor de kennisportefeuille;
- 88.000 euro werd binnen deze ISE herverdeeld vanuit dit artikel naar een IS artikel voor een project waarvan de SERV begunstigde is;
- 1.288.245 euro vanuit dit artikel naar een IS-artikel binnen dit ISE voor projecten waarvan EV ILVO begunstigde is;
 - o project BIO UITLOOP - Waardering van de uitloop voor biologische varkens en pluimvee in kader van oproep bio-onderzoek: 80.000 euro
 - o project 'BRON - Bemesting en teeltROTaties ter reductie van de N-veldemissies' 175.049 euro
 - o project 'RAMMONIA - Reductie van ammoniakemissies uit veestallen': 986.196 euro.
 - o Project cocreatie van transitiepaden naar agro ecologie voor landbouwbedrijven in livinglabs: 47.000 euro
- 6.000 euro vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

Naar analogie van andere jaren werden subsidies toegekend en vereffend voor o.a.

- *Zorgboerderijen*

Hierbij krijgen land- en tuinbouwers een subsidie voor zorgboerderijactiviteiten. In 2025 bedroeg de realisatie 1.333.700 euro.

- *Milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden:*

Dit omvat agromilieuklimaatmaatregelen en maatregelen waarvoor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij optreedt als beheersdienst in uitvoering van het PDPO III en het GLB-SP.

Voor 2025 was dit een bedrag van 5.418.993 euro.

- *Subsidie aan Boeren op een Kruispunt vzw*

Jaarlijkse subsidie ter ondersteuning van de werking van de vzw Boeren op een Kruispunt. Voor 2025 was dit een bedrag van 442.000 euro.

- *Praktijkcentra land- en tuinbouw, waarschuwingendiensten*

Voor de praktijkcentra plantaardige productie zorgt de structurele ondersteuning door de Vlaamse overheid voor een versterking van de samenhang tussen de onderzoeksprogramma's van de verschillende praktijkcentra. Ook wordt steun voorzien voor het aanbod van waarnemingen- en waarschuwingendiensten in het kader van geïntegreerde gewasbescherming.

Voor 2025 was dit een bedrag van 2.882.872 euro.

- *Subsidies aan fokkerijverenigingen*

Het betreft steun aan fokkersverenigingen erkend in het kader van de verbetering van de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten. Financiële steun wordt ook verleend enerzijds voor het uitvoeren van specifieke taken en anderzijds voor de ondersteuning van de werking van de fokkersvereniging (o.m. rundvee, varkens, paarden en ezels, kleine herkauwers, pluimvee en konijnen, genetische diversiteit). Daarnaast was er in 2025 ook een bijkomende subsidie aan Paardenpunt Vlaanderen.

Voor 2025 was dit een bedrag van 1.952.800 euro.

- *Stimulering biologische landbouw*

Om het lokale aanbod van biologische producten te versterken, is een vijfjarig strategisch plan biologische productie (2023-2027) opgemaakt. Het plan voorziet in verschillende ambities en concrete acties die de biologische landbouw en ketenontwikkeling verder moet stimuleren.

Dit plan wordt gedragen in een nauwe samenwerking tussen overheid en de sector- en ketenorganisaties betrokken in bio. De partners ondertekenen een engagementsverklaring om het draagvlak voor de markt- en ketenontwikkeling in de biologische landbouw te vergroten. Naast aandacht voor de productie krijgt ook samenwerking (binnen de sector en in de keten), kennisverspreiding (naar sector én burger), kennisdeling, kennisverwerving (onderzoek) en promotie de nodige aandacht krijgen.

Werden o.m. toegekend in 2025: subsidie aan Bioforum Vlaanderen vzw, projectsubsidies, subsidie aan het CCBT,...

Voor 2025 was dit een bedrag van 1.819.432 euro.

- *Demonstratieprojecten*

Jaarlijks wordt een projectoproep gelanceerd in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot toekenning van subsidies voor sensibiliseringsacties om duurzame landbouw te bevorderen.

Voor de oproep 2025 waren de thema's: agro-ecologische praktijken en kansen en onderhoud van bufferstroken voor landbouwers.

Voor 2025 was dit een bedrag van 569.432 euro.

- *Operationele groepen EIP (European Innovation Partnerships)*

De subsidie voor operationele groepen kadert binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 over de subsidiëring van operationele groepen in het kader van het Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw. Dit wordt uitgevoerd via jaarlijkse projectoproepen. Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

Innovatie is mogelijk door het ontwikkelen en testen van nieuwe producten, diensten, processen of technieken (werkwijzen) in projecten van EIP-innovatie. Maar ook de realisatie van innovatieve samenwerkingen tussen landbouwers en/of andere actoren rond economische, ecologische of sociale doelen is mogelijk. Dat kan gaan over nieuwe wijzen van vermarkten, het gezamenlijk realiseren van bepaalde milieudoelstellingen zoals water- of energiebesparing, biodiversiteit, ... Dit kan in projecten van EIP-Samenwerking. Indien de creatie van een nieuw samenwerkingsproject zich nog in een pril stadium bevindt, is er de mogelijkheid om het voorbereidingstraject te ondersteunen onder de vorm van EIP-samenwerking voorbereiding.

Voor 2025 was dit een bedrag van 1.232.287 euro.

- *Allerhande subsidies kaderend in het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid*

Voor 2025 waren dit o.m.

- Nationale Boomgaardenstichting
- Ondersteuning sierteeltsector – PCS
- Landbouweducatie
- Diverse facultatieve subsidies

Voor 2025 was dit samen een bedrag van 489.320 euro.

- *Landbouwvormingsactiviteiten, Kennisportefeuille*

De naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector zijn een onderdeel van het landbouwvormingsbeleid.

De uitgave kadert binnen:

- decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 6 oktober 2023 tot toekenning van steun voor uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie in de landbouwsector.

De geregistreerde vormingscentra dienen jaarlijks een vormingsplan in. Het aangevraagde budget voor de ingediende vormingsplannen overtreft elk jaar de beschikbare middelen. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij doet jaarlijks een selectie op basis van scores op verschillende selectiecriteria. De minister kent binnen de beschikbare begrotingsmiddelen en rekening houdende met het selectieverslag van het agentschap

een subsidie per vormingscentrum toe. De vormingsactiviteiten worden medegefinancierd met Europese middelen.

Voor 2025 was dit een bedrag van 2.180.657 euro.

- *Diensten voor bedrijfsverzorging*

Dit is een subsidie in kader van het MB van 6 mei 1998 betreffende de toekenning van toelagen aan de diensten voor bedrijfsverzorging. Voor 2025 was dit 220.000 euro.

- *Europese schoolfruit- en schoolmelkregeling*

Dit zijn uitgaven in uitvoering van een Europees wettelijk kader en het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2017 betreffende de ondersteuning van de verstrekking van groenten, fruit en melk aan leerlingen in onderwijsinstellingen.

Voor 2025 was dit een bedrag van 579.931 euro.

- *Vlaams bijenteeltprogramma*

Het Vlaams Bijenteeltprogramma is volledig ingekanteld in het GLB. In uitvoering van het GLB-SP voorziet het Agentschap Landbouw en Zeevisserij oproepen voor projecten die passen binnen een of meerdere interventies zoals bepaald binnen het GLB-SP. In 2025 was er een projectoproep.

Voor 2025 was dit een bedrag van 297.500 euro.

- *Uitgaven in kader van de uitvoering van de PAS conceptnota*

In het kader van PAS – innovatie in de landbouw werd in 2025 nagenoeg het volledige van 5.055.225 euro besteed voor het infopunt veeteelt (veekompas).

- *Vlaamse Veerkrachtprojecten*

Landbouw en Visserij is trekker voor zes Vlaamse Veerkracht-projecten:

- VV028 Droogteresistente teelten;
- VV029 Groene investeringen op land- en tuinbouwbedrijven;
- VV030 Hergebruik van restwater;
- VV033 Sensibilisering, opleiding en advisering;
- VV107 Initiatieven vanuit VLAM voor de promotie en afzet van producten, o.a. als gevolg van Brexit;
- VV181 Ondersteuning Oekraïne landbouw en visserij.

In 2025 werden geen nieuwe dossiers meer vastgelegd, maar waren er enkel nog betalingen voor dossiers van voorgaande jaren.

TG0-1TJX2WV-IS - EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel kaderen interne stromen aan het Eigen Vermogen van het ILVO.

- *Toelagen aan het EV ILVO:*

- de logistieke en operationele ondersteuning van de kwaliteitscontrole in de plantaardige sector;
- het economisch onderzoek duurzame landbouw;

- EU verplichte datacollectie en adviestaken ter ondersteuning van het EG-visserijbeleid.

- *Projectsubsidies land- en tuinbouw*

Projectsubsidies waarvan EV ILVO begunstigde is, worden op dit artikel aangerekend, aangezien ze via een IS moeten verlopen en niet via een WT-artikel (TG0- 1TJX2WB-WT).

Afhankelijk van de inhoud van de projecten wordt bijgedragen tot een of meerdere doelstellingen van de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	1.075	4.013	4.012	1.208	2.659	2.654

Inhoudelijke toelichting:

De kredietevolutie van BA naar BA-JR voor VAK is het gevolg van herverdelingen ten belope van 2.938.000 euro VAK voor projecten waar EV ILVO begunstigde is:

- Vanuit de PAS provisie ten belope van 2.750.000 euro voor de projecten Snelle mestverwijdering uit melkveestallen voor het inperken van luchtmissies (SMILE) 2.384.813 euro en Rammonia 2.0: 364.374 euro;
- Vanuit TG0-1TJX2WB-WT: Project cocreatie van transitiepaden naar agro ecologie voor landbouwbedrijven in livinglabs: 188.000 euro.

De kredietevolutie van BA naar BA-JR voor VEK is het gevolg van herverdelingen ten belope van 1.451.000 euro VEK voor vereffening van projecten waar EV ILVO begunstigde is:

- Vanuit TG0-1TJX2WB-WT:
 - project Bio uitloop - Waardering van de uitloop voor biologische varkens en pluimvee in kader van oproep bio-onderzoek: 80.000 euro;
 - project 'BRON - Bemesting en teeltROtaties ter reductie van de N-veldemissies' 175.000 euro;
 - project 'Rammonia - Reductie van ammoniakemissies uit veestallen': 987.000 euro;
 - Project cocreatie van transitiepaden naar agro-ecologie voor landbouwbedrijven in livinglabs: 47.000 euro;
- Vanuit het Vlaams Klimaatfonds: Project methaanreductie door begrazing bij melkvee: 70.000 euro;
- Vanuit de relanceprovisie: veerkrachtproject VV028 eiwitstrategie: 92.000 euro.

Naast de jaarlijkse toelagen, werd het VAK aangewend voor vastlegging van de hoger vermelde projecten waarvoor VAK werd herverdeeld. VEK-aanwending had betrekking op VCO-matige vereffening van de toelagen 2025 en de projecten van 2025 en vorige jaren.

2.3.2 DAB's

Er zijn binnen dit ISE geen DAB's

2.3.3 Overige entiteiten onder gezag

Er is binnen deze ISE één entiteit onder gezag: Vlaams **Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) – VOI cat. A**

Algemene omschrijving

Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds is opgericht bij artikel 12 van het decreet van 22 december 1993 (gewijzigd bij de decreten van 24/12/2004, 23/06/2006 en 28/06/2013) houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994 als openbare instelling van categorie A met rechtspersoonlijkheid. De werking van het VLIF wordt herbevestigd door het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de taken, het beheer en de werkwijze van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds van 11 december 2015.

Het VLIF ondersteunt de Vlaamse land- en tuinbouw door duurzame investeringen te stimuleren om de structuur van de land- en tuinbouwbedrijven te verbeteren, hun rendabiliteit te verzekeren en de kostprijs te verminderen.

De doelgroepen die het VLIF beoogt bij het verlenen van financiële steun zijn:

- De land- en tuinbouwers alsmede hun coöperaties en vennootschappen;
- De zelfstandigen, vennootschappen en verenigingen voor de dienstverlening, het onderzoek, de begeleiding en de toelevering aan de landbouwsector;
- De zelfstandigen, vennootschappen en verenigingen voor de afzet en verwerking van land- en tuinbouwproducten;
- De coöperaties van consumenten die een land- of tuinbouwbedrijf uitbaten en rechtspersonen met een maatschappelijk of sociaal doel die een landbouw- of tuinbouwactiviteit verrichten.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen volgende maatregelen:

- Land- en tuinbouwers
 - Overnamesteun voor jonge landbouwers
 - Investeringssteun op land- en tuinbouwbedrijven met inbegrip van PAS-gerelateerde VLIF-investeringen
 - Steun voor niet-productieve investeringen op land- en tuinbouwbedrijven
 - Steun voor de ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen (uitdovend)
 - Veranderen van verdienmodel
 - Projectsteun voor innovaties in de land- en tuinbouw
 - Steun voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie
 - VLIF-waarborgregeling
 - Maatregelen voor (groepen van) actoren binnen het Agrobusinesscomplex (ABC), zoals groepen van landbouwers, (tuinbouw)coöperaties en bedrijven actief in de verwerking en afzet van landbouwproducten
- VLIF-steun aan de agrovoedingssector
- Maatregelen voor praktijkcentra en vergelijkbare instellingen voor praktijkonderzoek: VLIF-steun voor investeringen in de omkaderingssector....

Deze maatregelen van het VLIF dragen bij tot:

- SD 1 Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
 - OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de landen tuinbouw
 - OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen
 - OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren
 - OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers;
 - OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor de competitiviteit
- SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
 - OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit
 - OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering
 - OD 2.3 Klimaatslimme landbouw
 - OD 2.5 Gezonde landbouwbodems
 - OD 2.6 Circulaire landbouw

Toelichting op detailniveau

Hierna volgt de overzichtstabel van de ontvangsten en uitgaven 2025 BA t.o.v. uitvoering 2025 van de entiteit onder gezag.

ESR-code	Omschrijving BA	BA 2025 (keuro)	Uitvoering VEK (keuro)
ONTVANGSTEN			
	<i>Hoofdstuk 1: tegemoetkoming van de overheid</i>		
46.10	Toelage TG0-1TJG5WW-IS	77.582	77.582
	<i>Hoofdstuk 2: Opbrengsten als gevolg van het uitvoeren van de statutaire opdracht</i>		
57.20	Terugbetalingen door ondernemingen	102	61
	<i>Hoofdstuk 4: Overgedragen overschot</i>		
08.21	Overgedragen overschot vorige boekjaren	50.447	50.447
TOTAAL		128.131	128.090
UITGAVEN			
	<i>Hoofdstuk 0: over te dragen saldi</i>		
03.22	Over te dragen overschot van het boekjaar	74.050	77.453
	<i>Hoofdstuk 2: Betalingen aan derden als gevolg van het uitvoeren van de statutaire opdracht</i>		
	a) steun aan de land- en tuinbouwers + hun coöperaties	43.401	41.646
31.12	Rentesubsidies	405	201
51.12	Kapitaalpremies	41.634	40.311
	<i>Waarvan : PAS-betalingen</i>		8.954
	<i>Waarvan : met eigen ontvangsten betaald 64</i>		64
51.12	Relance budget 29: groene investeringen	732	732
51.12	Repower budget	330	397
51.22	Overige kapitaaloverdrachten aan privébedrijven	0	5
51.30	Waarborgen	300	0
51.12	b) Investeringssteun aan agrovoedingsbedrijven	1.000	1.369
	c) Investeringssteun aan de omkadering van de land- en tuinbouw		
51.12	Aan proeftuinen- en centra	4.000	5.324
	d) nieuwe PDPO maatregelen	5.570	2.298
51.12	Niet productieve investeringen (excl. PAS)	3.600	1.566

51.12	Projectsteun voor innovatie	1.800	582
51.12	Ontwikkeling kleine bedrijven	30	6
51.12	Emissiereductie in relatie tot het klimaatfonds	20	150
51.12	Veranderen van verdienmodel (nieuw)	120	0
	e) uitgaven ikv EU-verordeningen 1306/2013 en 1308/2013		
12.11	Aankoop van niet duurzame goederen en diensten	110	0
TOTAAL		128.131	128.090

Ontvangsten 2025

	BA-JR 2025	BU 2025
Eigen ontvangsten (OW)	102	61
Betoelaging (ZZ-OI)	77.582	77.582

De ontvangsten liggen lager dan begroot gezien er minder terugvorderingen werden geboekt. De ontvangsten worden vastgelegd in het jaar X+1.

Uitgaven 2025

1. Uitgaven verdeeld naar beleidsdoelstellingen

De uitgaven in 2025 zijnde 29.237.935,10 euro (premies -investeringen), 397.221,65 euro (premies - investeringen - Repower EU) en 8.655.344,77 euro (premies - PAS – investeringen) worden verleend via VLIF-steun voor productieve investeringen. Het betreft zowel uitbetalingen van steunaanvragen voor 2023, nog ingediend onder GLB 2015-2022 als uitbetalingen voor steunaanvragen aangevraagd vanaf 2023 en gelinkt aan GLB 2023-2027.

Hieronder worden de investeringen opgedeeld naar doel zoals bepaald in bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 over steun voor productieve investeringen en opstartverrichtingen in de landbouw. De doelcategorieën voor uitbetalingen van steunaanvragen voor 2023 was gelijkaardig en er werd een concordantie uitgevoerd op gelijke doelen.

Hieronder kan de opdeling teruggevonden worden. De meeste uitgaven gingen naar de doelstellingen emissiereductie, automatisatie en energiebesparing.

Doel	premies - PAS – investeringen (euro)	Premies - Repower EU investeringen (euro)	Premies - investeringen (euro)
Arbeidskwaliteit en arbeidsveiligheid	0	0	3.439.161
Automatisatie	2.913	0	6.444.713
Beloftevolle fruit variëteiten	0	0	27.011
Biodiversiteit	722.533	0	554.400
Biologische landbouw	193	0	243.635
Bodemkwaliteit	2.428.105	0	432.611
Dierenwelzijn	26.926	0	989.579

Emissie	4.357.224	0	1.912.839
Energiebesparing	56.235	211.954	3.856.039
Hernieuwbare energie	0	185.267	3.117.046
Korte Keten	203.230	0	672.115
Precisielandbouw	12.714	0	828.417
Roerend verduurzaming	0	0	1.655.075
Ruimtelijke kwaliteit	0	0	202.118
Sanitaire veiligheid en voedselveiligheid	0	0	76.639
structureel	762.570	0	2.460.208
Voedselverliezen en circulaire economie	0	0	540.666
Waterkwantiteit/waterkwantiteit	74.778	0	1.714.780
Totaal	8.647.422	397.222	29.167.053

De kleine afwijkingen zijn het gevolg van terugvorderingen die niet teruggekoppeld worden aan de inhoudelijke databank.

Hieronder kan de opdeling op doel teruggevonden worden voor maatregel VLIF-steun voor niet productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen. Hiervoor werden eveneens uitbetalingen gedaan voor investeringen aangevraagd voor 2023 onder GLB (2015-2022) en steunaanvragen vanaf 2023 onder GLB 2023-2027.

De opdeling op doel werd overgenomen uit het Besluit van de Vlaamse Regering over steun aan niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen. De doelen van de steunaanvragen voor 2023 waren gelijkaardig en er werd een concordantie uitgevoerd op doel.

Doel	premies - PAS - niet productieve investeringen (euro)	premies - niet productieve investeringen (euro)
Bevordering van biodiversiteit	8.819	56.095
Erosievermindering	3.638	6.549
Landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen	2.868	9.179
Landschappelijke ontwikkeling	83.684	262.820
Verbetering van bodemkwaliteit	1.853	0
Verbetering van waterbeheer	5.874	618.691
Verbetering van waterkwaliteit	191.795	612.035
Totaal	298.528	1.565.369

De premies -agrovoeding werden uitbetaald voor maatregel 'VLIF-steun voor investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten'. Het betreft allemaal uitbetaling van dossiers aangevraagd voor 2023. Het doel van alle uitbetaalde projecten is om duurzame partnerschappen en samenwerking tussen de ketenactoren, waarvan de land- en tuinbouwers de basis vormen ter versterken. Om deze doelstelling te bereiken zijn investeringen en innovatie die de duurzaamheid, toegevoegde waarde en de kwaliteit van onze landbouw- en voedingsproducten verhogen van belang voor de economische ontwikkeling van lokale ketens.

De betoelaagde investeringsprojecten betekenen een economische meerwaarde voor de landbouwer als leverancier van de te verwerken of af te zetten landbouwproducten.

Premies - innovatie betreffen de VLIF-steun voor innovatieve investeringen. Het betreffen allemaal uitbetalingen voor steunaanvragen van voor 2023 onder GLB 2015-2022. Het doel van de uitbetalingen is ondersteuning van innovatie gericht op innovatie van producten, diensten, processen, technieken en organisatiestructuren op een landbouwbedrijf of een groep van landbouwbedrijven. Deze innovaties komen voor de eerste keer voor in Vlaanderen in een bepaalde deelsector en betreffen investeringen met een voldoende potentieel om de economische, ecologische en sociale kracht van de landbouwsector te versterken.

Premies – vestiging betreffen uitbetalingen voor steunmaatregel 'VLIF Opstart en overname door jonge landbouwer'. Het zijn zowel uitbetalingen voor steunaanvragen voor 2023 onder GLB 2015- 2022 als de eerste schrijven voor steunaanvragen vanaf 2023 onder GLB 2023-2027. Het doel van uitbetalingen is om de generatievernieuwing in de landbouwsector te bevorderen. Jonge landbouwers worden ondersteund met een forfaitair bedrag voor de uitvoering van hun bedrijfsplan.

Premies – omkadering betreffen steun voor de landbouw omkaderingssector meer specifiek praktijkcentra. Deze maatregel valt buiten het GLB. De uitbetalingen ondersteunen investeringen voor faciliteiten ter ondersteuning van de dienstverlenende bijdrage die de centra leveren tot de ontwikkeling van de land- en tuinbouwsector of tot de begeleiding van activiteiten op land- en tuinbouwbedrijven. Voorrang werd verleend aan investeringen in geïntegreerde projecten met als doel de innovatie in de land- en tuinbouw te stimuleren en een voortrekkersrol te spelen op het vlak van duurzame vernieuwende teelttechnieken en -toepassingen. De investeringen moesten het mogelijk maken om voor actuele problemen en noden in de sector een oplossing te zoeken.

De uitbetaalde rentesubsidies in 2025 betreffen allemaal steunaanvragen van voor 2015 voor GLB 2007-2014. Rentesubsidies voor investeringen in diversificatie betreffen investeringen in korte keten, hoevetoeerisme en productie hernieuwbare energie. Rentesubsidies voor andere investeringen kunnen breed gaan naar doel maar een opdeling maken niet in verhouding tot hoogte van de uitbetaling. De rentesubsidies voor vestiging hebben als doel jonge landbouwers te ondersteunen bij het uitvoeren van het bedrijfsplan.

2. Uitgaven per financieringsbron

a. Maatregelen 100% met Vlaamse middelen gefinancierd

Rentesubsidies (ESR 31.12): 201 keuro

Het gaat hier om betalingen van toegekende steun voor aanvragen ingediend vóór 13/05/2013 inzake investeringen en vóór 01/01/2015 inzake vestigingen (overnamesteun). Voor dossiers ingediend vanaf deze datums werd/wordt geen rentesubsidie meer toegekend. Eind 2024 is een actie gestart om de resterende rentesubsidies voor de jaren 2025, 2026 en 2027 vervroegd uit te betalen. In 2025 is een finaal bedrag van 201 keuro uitbetaald.

Investeringssteun aan de omkadering van de land- en tuinbouw (ESR 51.12): 5.324 keuro

De omkaderingssector omvat hoofdzakelijk proeftuinen en -centra, zowel uit de plantaardige als de dierlijke sector, die een dienstverlenende bijdrage leveren aan

de ontwikkeling van de landen tuinbouwsector en/of aan de begeleiding van activiteiten op land- en tuinbouwbedrijven.

Ook hier wordt er gewerkt met het systeem van oproepen op gestelde tijdstippen en uitbetaling in schijven, na voorlegging van de originele facturen.

Relancemaatregel “groene investeringen in de land- en tuinbouw” (ESR 51.12): 732 keuro

In 2022 werd 4.000 keuro steun aan een aantal watergerelateerde (productieve en niet productieve) investeringen vastgelegd met zgn. relancemiddelen (=100% Vlaams). Daarvoor werden de nodige vereffeningskredieten overgedragen naar het VLIF via herverdelingen vanuit het Vlaamse Relanceplan “Vlaamse Veerkracht” (provisie CB0-1CBG2AH-PR) om groene investeringen op land- en tuinbouwbedrijven te stimuleren. Eind 2021 werden drie projectoproepen goedgekeurd: realisatie eiwitstrategie, hergebruik restwater en samenwerking en digitalisering. Er werd 285 keuro betaald voor productieve investeringen en 447 keuro voor niet-productieve investeringen in boekjaar 2025.

EU-Repower (ESR 51.12): 397 keuro

In mei 2022 werd het Repower-EU plan gelanceerd door Europa om de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen af te bouwen. Het VLIF ondersteunt hiermee energiebesparende investeringen in de land- en tuinbouw. In 2025 werden 397 keuro uitbetaald. Dit betreft een prefinanciering met Vlaams geld. Deze uitgaven zullen achteraf van Europa teruggevorderd worden.

b. Maatregelen met Europese cofinanciering i.k.v. het Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling

Investerings- en overnamesteun: keuro (ESR 51.12): 31.805 keuro

Kapitaalpremies maken het grootste aandeel uit. Er werd in 2025 voor 28,7 mio EUR aan investeringspremies uitbetaald vanuit de toelage en 64 dzd EUR met de eigen geïnde ontvangsten uit 24. Daarnaast werd ook 3 mio euro aan overnamesteun uitbetaald. De steunaanvrager heeft, in tegenstelling tot vroeger, 2,5 maanden tijd na selectie om te beslissen of er gevolg wordt gegeven aan de investering, waarna hij in aanmerking komt om betalingsaanvragen in te dienen.

Niet-productieve investeringen (ESR 51.12): 1.566 keuro

Bij de niet-productieve investeringen zit er geen tijds kloof tussen de vastlegging en de uitbetaling. Vermits het hier om de realisatie van kleine investeringen/projecten gaat (poelen, hagen, ...) worden deze investeringen direct uitgevoerd en volgt de uitbetaling vrij snel op de vastlegging, die gebeurt na onderzoek van de aanvraag (en indiening facturen). Voor deze maatregel is een bedrag van 1.566 keuro uitbetaald.

Projectsteun voor innovatie (ESR 51.12): 582 keuro

Voor “Innovatie” werd er 582 keuro uitbetaald. Via deze projectsteun wil het VLIF de realisatie van innovatieve investeringen op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten bevorderen. Er wordt op gestelde tijdstippen (jaarlijks)

een oproep gelanceerd en dan kunnen de landbouwers/bedrijven binnen de gegeven termijn een project indienen. Als het project goedgekeurd wordt, kunnen ze tijdens of op het einde van de uitvoering via voorschot- en saldobetalingen een deel van de steun op de uitgevoerde investeringen opvragen (tot maximaal het goedgekeurde bedrag bij goedkeuring van hun project).

Investeringssteun aan agrovoedingsbedrijven (ESR 51.12): 1.369 keuro

Deze maatregel stimuleert investeringen en innovatie in de verwerking en afzet van landbouwproducten die leiden tot:

- Een verhoging van de toegevoegde waarde, de kwaliteit of de voedselveiligheid van landbouwproducten;
- De valorisatie of verminderingen van reststromen in de agrovoedingssector.

c. Maatregelen gefinancierd vanuit het Vlaams klimaatfonds

Emissiereductie in relatie tot het klimaatfonds: 150 keuro

Van de middelen afkomstig van het Vlaams Klimaatfonds is er in 2025 een bedrag van 150.000 euro investeringssteun uitbetaald voor steun die werd toegekend vóór 2022. Dit betreft investeringen die extra inzetten op het bereiken van de klimaat- en energiedoelstellingen.

d. Financiering in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof

Productieve investeringen: 8.655 keuro

Niet productieve investeringen: 299 keuro

De rol van het VLIF situeert zich in de tweede doelstelling opgenomen in de conceptnota PAS: het sociaal flankerend beleid voor landbouwers. De aanpassing aan de stikstofnormen zal voor heel wat bedrijven een heroriënteringstraject of transitie tot gevolg hebben naar bv. andere producties, activiteiten, die mogelijk nieuwe of bijkomende investeringen zullen vereisen.

De financiering van deze specifieke investeringen gebeurt enerzijds via een voorbehouden deel binnen de VLIF toelage, en daarnaast zogenaamde Vlaamse PAS-middelen. 2025 is het tweede betalingsjaar waarbij bijna 9 miljoen euro Vlaams is uitbetaald.

Samengevat :

Financieringsmiddelen	Type investeringen	Bedrag (euro)
VLIF toelage met aanvullende EU cofinanciering	Productieve investeringen	6.987.000
VLIF toelage met aanvullende EU cofinanciering	Niet Productieve investeringen	299.000
PAS Inno (100% Vlaams)	Productieve investeringen met innovatieve doeleinden	1.668.000

Totaal		8.954.000
---------------	--	------------------

3. Uitsplitsing van de Vlaamse VLIF-betalingen naar doelgroepen

Van de uitbetaalde Vlaamse middelen is 87% bestemd voor de land- en tuinbouwsector, waarvan 86% onder de vorm van kapitaalpremies en 1% in de vorm van rentesubsidies. 3% van de VLIF middelen is bestemd voor investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten in de agrovoedingssector en 10% bij de omkadering van proef- en praktijkcentra.

(in keuro)	100%Vlaams	Met EU-cofinanciering	Totaal	%
Sector land- en tuinbouw (*)	2.797	40.940	43.737	86%
Waarvan met middelen vanuit het Vlaams Klimaatfonds	0	150	150	<0,5%
Waarvan PAS betalingen	1.668	7.286	8.954	18%
Sector land- en tuinbouw: rentesubsidies	201	0	201	1%
Agrovoedingssector	0	1.369	1369	3%
Omkaderingssector (proefcentra)	5.324	0	5.324	10%
Totaal	8.322	42.309	50.631	100%

(*) cijfer exclusief ESR 51.22 maar met inbegrip van waarborgbetalingen

2.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

Er zijn binnen dit ISE geen entiteiten onder toezicht.

VI. BELEIDSVELD II - PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld 'Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij' omvat één inhoudelijk structuurelement, nl. Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

1. ISE TY Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

Dit inhoudelijk structuurelement heeft betrekking op promotie voor hoofdzakelijk primaire producten uit Vlaanderen i.c. promotie voor zuivelproducten, aardappelen, groenten & fruit, vis, vlees, bier, bioproducten, streekproducten, bloemen & planten van bij ons. Deze promotie wordt steeds getoetst aan het duurzaamheidscharter van VLAM. Deze promotie is generiek, los van merk of winkel, en wordt gevoerd in binnen- en buitenland.

In concreto heeft dit inhoudelijk structuurelement betrekking op de activiteiten van VLAM vzw.

Het luik promotie van Zeevisserij behoort tot de bevoegdheden van minister Crevits. Hiervoor wordt dan ook verwezen naar de BBT Zeevisserij.

Prestatie-indicator

Benaming	(3) Het bereik van het platform Lekker van bij ons als maatstaf voor de voorkeur van de Vlaming voor producten van bij ons.
Definitie	VLAM heeft als decretale opdracht de Vlaming bewust te helpen kiezen voor producten van bij ons. Het vlaggenschip hierbij is het platform Lekkervanbijons, waar de Vlaming inspiratie vindt voor zijn keuze. Het aantal bezoekers dat de weg vindt naar Lekkervanbijons is hiervoor een goed meetbare maatstaf.
Indicatorwaarde eind 2024	8,9 miljoen platform-bezoekers
Indicatorwaarde eind 2025	7,1 miljoen platform-bezoekers De daling ten opzichte van 2024 vloeit voort uit een aanpassing van GDPR-regels, waardoor niet elke bezoeker meer geteld kan worden. Ook de interferentie met AI-zoekopdrachtantwoorden brengt het reguliere websitebezoek onder druk.
Beleidsrelevantie	VLAM trekt de aandacht van de Vlaamse consumenten op de Vlaamse voeding via de koepel Lekkervanbijons. Dit gebeurt via inspireren & storytelling, waarbij ook aandacht gaat naar de inspanningen die de Vlaamse producenten leveren op vlak van kwaliteit en duurzaamheid. Bovendien richt dit platform zich op diverse doelgroepen, gaande van consumenten tot B2B-partners uit retail en horeca. Ook voor spelers uit de korte keten vormt dit platform een unieke kans om een ruim publiek te bereiken. Dit platform wordt pas relevant bij een voldoende groot bezoekersaantal.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of	SDG2: VLAM vestigt de aandacht van de consument op de lokale landbouw, op de seizoenaliteit van haar producten en op de duurzame manier waarop ze geproduceerd worden.

Landenspecifieke Aanbevelingen	
Budgettaire relevantie	Het begrotingsartikel TG0-1TKG2YA-WT is het enige begrotingsartikel binnen deze ISE. Het volledige krediet is dus onder dit artikel gebracht.
Metadatafiche	Zie bijlage XII

1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

In de beleidsnota 2024-2029 Land- en Tuinbouw is voor dit inhoudelijke structurelement volgende SD vastgesteld:

- SD 5 De producten van onze landbouwers: een lekkere en gezonde reflex voor Vlaanderen en Europa

1.2 Operationele doelstellingen

- OD 5.1 Door marketing en promotie de positie van Vlaanderen als voedsel- en tuinbouwregio versterken

Vlaamse Brede Heroverweging

VLAM liet in 2025 de effectiviteitsstudie actualiseren en trof n.a.v. de conclusies van het rapport de nodige hervormingen. Het meerjarenplan dat opgesteld werd, garandeert dat VLAM verder kan inzetten op de versterking van de Vlaamse voedsel economie, van Vlaanderen als voedselregio en op een sterkere weerbaarheid van de sector.

Promotie Binnenland

In de communicatie naar het brede publiek vertrekt VLAM steeds vanuit de centrale platformen www.lekkervanbijons.be en www.groenvanbijons.be, die jaarrond aangedreven worden door een wekelijkse nieuwsbrief en posts op sociale media. Consumenten vinden hier inspiratie, productinformatie inzake voedingsvaardigheden en gezondheid, en krijgen tevens inzicht in de inspanningen die de Vlaamse producenten dagelijks voeren om kwalitatieve en duurzame producten te leveren. Dit laatste gebeurde aan de hand van reportages en interviews waarin telkens de trots en het vakmanschap van de producent centraal stonden.

In 2025 werd de campagne 'de Lekker van bij ons reflex' opnieuw ingezet om de voorkeur voor binnenlandse producten bij de Vlaamse consument te verhogen. Een hoogtepunt was de 'Lekker van bij ons'-week in september. Samen met partners én met een activerende radiocampagne motiveerde VLAM de consument om bewust te kiezen voor lokale producten. Naast deze overkoepelende campagne zorgen ook de productspecifieke campagnes van VLAM voor het blijvende succes van het kookplatform. Gezien alle binnenlandse campagnes de signatuur 'Lekker van bij ons' dragen, versterken ze elkaar en groeit de bekendheid van het Lekker van bij ons-logo op langere termijn. In 2025 gaf 54% van de Vlamingen aan het logo te kennen.

De inspanningen zorgen er ook voor dat het bereik van het kookplatform op een hoog niveau blijft: www.lekkervanbijons.be telde 11,7 miljoen bezoeken in 2025. Door een aanpassing van GDPR-regels kan niet elke bezoeker meer geteld worden en ook de interferentie met AI-zoeksuggesties brengt het reguliere websitebezoek onder druk. Daarom is het belangrijk dat VLAM ook rechtstreeks kan communiceren met de consument. Dit gebeurt o.a. via een wekelijkse nieuwsbrief. Na een intensieve opschoningsactie van de databank telde VLAM 88.000 abonnees. Ook de online community via verschillende kanalen op sociale media is cruciaal om de dialoog warm te houden. Hier noteerde VLAM een groei van het aantal volgers van 164.000 in 2024 naar 177.000 in 2025. De sterkste groei werd opnieuw genoteerd op de Instagram-pagina, die voor VLAM erg relevant is om de doelgroep van jongere Vlamingen te kunnen bereiken.

Specifiek voor Korte Keten voerde VLAM in 2025 een grondige evaluatie van de strategiekaart uit. Die vormt de basis voor de ruimere communicatiecampagne die vanaf 2026 de Week van de Korte Keten extra slagkracht moet geven.

'Lekker van bij ons' richt zich onder de naam 'Lekker van bij ons PRO' ook naar verswinkels, retail, horeca en hotelscholen. Deze laatste groep kreeg o.a. verschillende workshops rond aardappelen, vlees en vis van bij ons aangeboden. Om de hotelscholen nog beter te kunnen ondersteunen in hun werking rond lokale producten, werd in 2025 een apart onderwijs-luik toegevoegd aan de horeca-pagina's van Lekker van bij ons.

Het centrum speelde een verbindende rol tussen partners uit het brede voedselsysteem, van producenten over verwerkers tot horeca en handel. Om de connectie tussen deze spelers te bevorderen, bouwde VLAM in 2025 verder aan het platform 'Lekker van bij ons Connect'. Dit is een interactief vervolg op het project 'Voedsel verbindt boer en burger' en bijhorende ambassadeursnetwerk dat VLAM in 2021 lanceerde. Geregistreerde bedrijven en organisaties ontvangen via een slim algoritme en artificiële intelligentie voorstellen tot samenwerken met professionele partners. De succesvolle beursdeelname aan Agriflanders vormde een ideale gelegenheid om het platform voor te stellen en bedrijven aan te moedigen zich te registreren.

Alle binnenlandse activiteiten samen zorgen ervoor dat de helft van de Vlamingen een voorkeur blijft hebben voor producten van bij ons. In 2025 gaf 48% aan dat ze het belangrijk vinden dat producten lokaal geproduceerd zijn.

Promotie Buitenland

Naast de binnenlandse activiteiten vormde ook exportpromotie in 2025 een belangrijke pijler voor VLAM. VLAM maakt Vlaanderen als innovatieve voedsel- en sierteeltregio bekend via www.freshfromflanders.com, waar importeurs informatie en mogelijke leveranciers in de uitgebreide leveranciersdatabank vinden. De Vlaamse bedrijven kunnen via een login marktstudies en handelsvoorstellen raadplegen. Daarnaast faciliteerde VLAM de exportbedrijven via onder meer de organisatie van groepsstanden op beurzen, eigen events en internationale persbezoeken.

- OD 5.2 Kenniscentrum voor beleid en bedrijfswereld

Tot slot is VLAM ook een sterk kenniscentrum dat over een schat aan marktinformatie beschikt, zowel over consumentengedrag als over de evolutie binnen retail, foodservice

en exportmarkten. Deze data worden ingezet voor de optimalisatie van de eigen werking en worden ook actief verspreid naar een breed netwerk van professionele relaties. Verder biedt deze marktkennis nuttige inzichten voor beleidsvoorbereiding. Zo worden data van VLAM ingezet in de opvolging van het eiwitbeleid.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Onderstaande tabel toont de totale overheidsuitgaven 2025 voor het ISE promotie, met daaropvolgend (*onder 1.3.1*) een inhoudelijke bespreking per begrotingsartikel.

PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757
Toelagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757

Relatie met de 'tabel netto-beleidsruimte' van de algemene begrotingstoelichting 2025:

Er zijn geen elementen gerelateerd aan de landbouwbegroting opgenomen in de tabel netto-beleidsruimte.

1.3.1 IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Binnen dit ISE is de enige entiteit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Er waren voor dit ISE in geen ontvangstenartikelen en één uitgavenartikel in 2025.

Uitgaven

TG0-1TKG2YA-WT - VLAAMS CENTRUM VOOR AGRO- EN VISSERIJMARKETING

Korte inhoud begrotingsartikel:

VLAM is krachtens het decreet van 7 mei 2004, afgekondigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005, sedert 1 januari 2006 een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing". Jaarlijks wordt aan VLAM een subsidie toegekend ter dekking van de

werkingskosten, het horizontaal programma en bijzondere accenten en opdrachten inzake beleidsvoering, waarvan VLAM met de uitvoering gelast is.

Dit artikel draagt bij tot SD 5 De producten van onze landbouwers: een lekkere en gezonde reflex voor Vlaanderen en Europa, opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

Begrotingsuitvoering 2025:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757	5.757

Inhoudelijke toelichting:

Conform de aanrekenregels van VCO werd de subsidie voor 2025 volledig vastgelegd en vereffend.

1.3.2 DAB's

Er zijn binnen dit ISE geen DAB's.

1.3.3 Overige entiteiten onder gezag

Er zijn binnen dit ISE geen entiteiten onder gezag.

1.3.4 Overige entiteiten onder toezicht

Er zijn binnen dit ISE geen entiteiten onder toezicht.

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

PROGRAMMA TA - TG0 – AGENTSCHAP LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	4.089	453	0	56.380	56.380
BA-JR	4.089	453	0	60.272	60.316
BU	3.914	551	0	57.968	57.646

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Ontvangsten

TG0-9TAXAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit middelenartikel heeft betrekking op

- De ontvangsten van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij die deel uitmaken van de algemene ontvangsten van de Vlaamse begroting;
- Ontvangsten in kader van de afspraken rond aanrekening van EU-tussenkomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	4.089	0	0	0	0
BA-JR	4.089	0	0	0	0
BU	3.914	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten liggen in lijn met de geraamde ontvangen.

TG0-9TAXTZZ-OI - ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit zijn ontvangsten voor lonen en andere uitgaven die binnen de Vlaamse Gemeenschap integraal of gedeeltelijk worden (terug)betaald aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	450	0	0	0
BA-JR	0	450	0	0	0
BU	0	433	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten hebben betrekking op de 42% tussenkomst vanuit het FIVA in kader van het controleprogramma visserij EFMZVA.

TG0-9TAXTZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft ontvangsten gerelateerd een loonkosten en andere uitgaven die door externen integraal of gedeeltelijk worden terugbetaald.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	3	0	0	0
BA-JR	0	3	0	0	0
BU	0	118	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten waren hoger dan initieel ingeschreven. In 2025 waren er ontvangsten voor onder meer terugbetaling van uitgaven die door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij werden voorgefinancierd o.m. buitenlandse zendingen, loonkosten,....

Uitgaven

TG0-1TAG4ZY-LO - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met de inwerkingtreding van de Plantengezondheidsverordening (VO 2016/2031) eind 2019 werd het Vlaams Gewest de facto gedeeltelijk bevoegd voor plantengezondheid (naast de federale overheid).

Om invulling en uitvoering te geven aan deze nieuwe taken, keurde de Vlaamse Regering eind 2022 twee besluiten goed (BVR van 23 december 2022 tot uitvoering van de Europese plantengezondheidsregels voor het plantaardig teeltmateriaal en BVR van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten, laatst gewijzigd bij het besluit van 8 maart 2024).

Dit uitgavenartikel is bestemd voor de aanrekening van personeelskosten van extra personeel voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij om bijkomende taken uit te voeren.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	265	265
BA-JR	0	0	0	949	949
BU	0	0	0	377	377

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting in geschreven kredieten voor 2024. Bij budget BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

Het krediet werd aangewend voor de betaling van personeelskosten van de betrokken personeelsleden van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

TG0-1TAX2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de kredieten voor de betaling van de wedden van de stautaire en contractuele personeelsleden van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en personeelsgebonden uitgaven zoals, groeipakket, maaltijdcheques, schoolpremie, vakantiegeld en eindejaarstoelage, woonwerk-verkeer,... Dit betreft zowel de reguliere loonkosten als door EU-gesubsidieerde loonkosten.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot alle doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	49.896	49.896
BA-JR	0	0	0	51.242	51.242
BU	0	0	0	51.569	51.569

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van BA naar BA-JR is het gevolg van diverse boekingen en herverdelingen vanuit o.a. de indexprovisie, de PAS-provisie, de provisie voor EU-voorzitterschap, sectoraal akkoord, ...

De beschikbare middelen werden volledig aangewend. Het verschil in uitvoering heeft betrekking op de boekhoudkundige verwerking van niet-opgenomen vakantiedagen. Deze anomalie wordt door FB boekhoudkundig verwerkt.

TGO-1TAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel kaderen volgende elementen:

- Algemene werkingskosten informatica;
- Algemene werkingskosten – uitgaven werkingskosten en aankoop van niet duurzame goederen en diensten voor het agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- Schadevergoedingen aan derden;
- Aankopen en investeringen informatica;
- Andere investeringen;
- EU-gesubsidieerde werking;
- Technische bijstand GLB-Strategisch Plan – luik werking apparaat;
- Technische bijstand EFMZVA-programma – luik werking apparaat.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot alle doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	5.766	5.766
BA-JR	0	0	0	5.801	5.801
BU	0	0	0	5.427	5.247

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van BA naar BA-JR is het gevolg de herverdeling van werkingskrediet in het kader van tijdelijke wervingen PAS: 35.000 euro

Het beschikbare budget werd besteed aan de voorziene uitgavenonderdelen. Het vastleggingskrediet werd in 2025 voor 94% benut. Dit komt o.m. voort uit het luik EU-gesubsidieerde werking en technische bijstand waar de kredieten pro rata van de EU-programmaperiode worden ingeschreven, maar in 2025 niet volledig nodig waren.

TG0-1TAX4ZZ-LO - LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft loonlastuitgaven van personeelsleden die extern worden gefinancierd, maar niet door de EU.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	109	109
BA-JR	0	0	0	730	730
BU	0	0	0	99	99

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting in geschreven kredieten voor 2024. Bij budget BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

Het budget werd aangewend voor loonkosten van personeelsleden van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

TG0-1TAX4ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel is het tweede luik van een variabel krediet gelinkt aan het ontvangstenartikel TG0-9TAXTZZ-OW en is bestemd voor uitgaven van personeelsleden waarvoor een terugbetaling door externen gebeurt, maar niet vanwege de EU.

Dit begrotingsartikel draagt bij tot alle doelstellingen opgenomen in de beleidsnota Land- en Tuinbouw 2024-2029.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

2025	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA	0	0	0	344	344
BA-JR	0	0	0	1.550	1.593
BU	0	0	0	497	355

Inhoudelijke toelichting:

Budget BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting in geschreven kredieten voor 2025. Bij budget BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

De uitgaven betreffen o.m. buitenlandse zendingen, IT-kosten en andere werkingskosten in het kader van het controleprogramma visserij (luik gefinancierd vanuit FIVA 42%).

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Binnen het beleidsdomein WEWILS – luik Landbouw zijn er geen begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DVW	De Vlaamse Waterweg
EC	Europese Commissie
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbouwbeleid
GLB-SP	Vlaams GLB-Strategisch Plan
IPM	Geïntegreerde gewasbescherming
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
TO	Toegewezen ontvangsten

VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VAK	Vastleggingskrediet
VEK	Vereffeningskrediet
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Soort initiatief	Aard	Titel	Korte omschrijving	Planning	Adviezen of raadplegingen	Betrokken instanties VO
Land- en tuinbouw (ISE)						
Overkoepelende strategische doelstellingen						
OSD 1 Een richtinggevende overheidsvisie op duurzame ontwikkeling van de lokale land- en tuinbouw binnen het toekomstig voedselvraagstuk						
OSD 2 Het belang van de Vlaamse land- en tuinbouw verdedigen op het internationaal toneel						
OSD 3 Een moderne laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector						
Beleidsevaluatie	Evaluatie		Regeldruk en administratieve lasten waar landbouwers bij het uitoefenen van hun beroep mee in aanraking komen, in kaart te brengen en te evalueren (o.a. mate van overbodigheid en vereenvoudigbaarheid in relatie tot de beoogde doelen van het betrokken beleid).	2024-2026		Agentschap Landbouw en Zeevisserij, VLM
Wijziging besluit	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2025 tot wijziging van artikel 84 en bijlage 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 november 2022 over de gemeenschappelijke ordening van de markten in de sector groenten en fruit	De wijzigingen betreffen voornamelijk verduidelijkingen, administratieve vereenvoudigingen en het opvangen van hiaten.			Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Wijziging besluit	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid	Het gaat om een aantal technische aanpassingen en verduidelijkingen. Daarnaast wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd met betrekking tot de sociale conditionaliteit en wordt aan artikel 96 een nieuwe paragraaf toegevoegd voor de toepassing van de administratieve sancties met betrekking tot de sociale conditionaliteit.			Agentschap Landbouw en Zeevisserij
Wijziging besluit	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit en het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 over het combineren van agromilieuklimaatmaatregelen, ecoregelingen en beheerovereenkomsten	De wijzigingen verduidelijken en verfijnen o.a. de regels rond melkproductieregistratie, het meten van de melkproductie en de kwaliteit ervan. Daarnaast worden administratieve procedures vereenvoudigd, zoals de voorwaarden bij bedrijfsovernames en de aanpassing van de minimum- en maximaal aantallen dieren voor subsidies. Verder krijgt de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw de bevoegdheid om in uitzonderlijke weersomstandigheden een latere inzaaidatum voor (gras)bufferstroken vast te leggen.			Agentschap Landbouw en Zeevisserij
SD 1 - Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex						

OD 1.1 - Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw						
OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle bedrijfsadviezen en vorming						
OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen						
OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren						
OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers						
OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor de competitiviteit						
OD 1.7 Grond- en ruimte om te ondernemen						
OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal						
Wijziging regelgeving	Regelgeving	<p>Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten wat betreft diverse bepalingen</p>	<p>Voor de activiteiten die de bevoegde entiteit uitvoert voor de professionele markdeelnemers in het kader van de plantengezondheidsverordening en van de Europese richtlijnen die het in de handel brengen van plantaardig teeltmateriaal regelen, worden retributies aangerekend.</p> <p>Ondertussen zijn enkele uiteenlopende wijzigingen aan de regeling noodzakelijk geworden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de kostprijs voor het geven van de opleiding tot erkend bedrijfszaadanalist door het officieel laboratorium rechtstreeks aan de professionele marktdeelnemers die de opleiding volgen wordt gefactureerd; 			Agentschap Landbouw en Zeevisserij

			<ul style="list-style-type: none"> • daarnaast stelt het ontwerp leveranciers van groentezaden die enkel zaaizaden bedoeld voor particulieren op de markt brengen vrij van de retributies voor de activiteit “verantwoordelijk voor standaardzaad” omwille van de onevenredige financiële last; • de retributie voor de aanmelding van biologisch heterogeen teeltmateriaal wordt geschrapt om in overeenstemming te zijn met artikel 13 van verordening (EU) 2018/848 dat bepaalt dat deze aanmelding kosteloos moet zijn voor de aanmelder; • de indexeringsformule wordt aangepast naar een voortschrijdend indexcijfer; • daarnaast worden ook de basisbedragen van de retributies voor de afgifte van fytosanitaire certificaten in het kader van uitvoer aangepast aan de tarieven zoals toegepast door het 			
--	--	--	--	--	--	--

			<p>Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen voor dezelfde activiteit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • verder worden enkele termen verduidelijkt en de eenheid van een tarief voor pootaardappelen ter vereenvoudiging aangepast. 			
SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten						
OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit						
OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering						
OD 2.3 Klimaatslimme landbouw						
OD 2.4 Geïntegreerde gewasbescherming						
OD 2.5 Gezonde landbouwbodems						
OD 2.6 Circulaire landbouw						
OD 2.7. Incentiverende verloning van maatschappelijke diensten en goederen						
SD 3. De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij						
OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger aanwakken						
OD 3.2 De landbouwer als zorgverstreker						
OD 3.3 Landbouwers in nood worden niet in de steek gelaten						
SD 4. Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie						
OD 4.1 De Vlaamse voedselstrategie als referentie voor een duurzaam voedselsysteem						
OD 4.2 Gezonde voeding begint bij de jeugd en de overheid zelf						

Wijziging regelgeving	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2017 betreffende de ondersteuning van de verstrekking van groenten, fruit en melk aan leerlingen in onderwijsinstellingen	Door de wijziging wordt de mogelijkheid wettelijk voorzien om ook ongesuikerde natuuryoghurt aan te bieden in het kader van de gesubsidieerde schoolregeling.	2025		Agentschap Landbouw en Zeevisserij
OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en het correct informeren van de consument						

X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Er waren in 2024 geen aangenomen resoluties en moties van het Vlaams Parlement met betrekking tot het landbouwbeleid.

XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Voor wat betreft de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof in het rapport 'Hoe Vlaanderen voedselverspilling en voedselverlies bestrijdt' (maart 2021)', verwijs ik naar de tabel XII in bijlage bij de BBT BU 2021.

Er zijn geen andere of recente aanbevelingen van het Rekenhof met betrekking tot het landbouwbeleid.

XII. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'

Er zijn geen arresten van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Justitie die betrekking hebben op het Landbouwbeleid.

XIII. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'

Voor de twee ISE in deze BBT, worden er drie prestatie-indicatoren opgevolgd.

Benaming	(1) areaal waarvoor een agromilieuklimaatmaatregel is aangegaan
Soort indicator	Output-indicator
Berekeningswijze	Via de verzamelaanvraag geeft de landbouwer jaarlijks het areaal aan waarop een agromilieuklimaatverbintenis van toepassing is. Via het monitoringssysteem dat opgezet wordt voor de rapportering in kader van het GLB kan dan het areaal aan verbintenissen worden berekend. Dit wordt uniek per maatregel berekend. Vervolgens worden de totalen per maatregel opgeteld.
Bron	Agentschap Landbouw en Zeevisserij
Meetfrequentie	Jaarlijks (voorjaar van jaar N+2)
Kwaliteitsbeoordeling	De data die de indicator vorm geven, zijn afkomstig uit het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem dat de Europese Unie hanteert in het kader van haar Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De kwaliteit wordt geborgd aan de hand van zowel administratieve als plaatscontroles.
Reeds gebruikt in andere documenten ?	Ja, deze indicator maakt deel uit van het EU GLB-monitorings- en evaluatiekader.

Benaming	(2) Areaal in omschakeling naar biologische landbouw
Soort indicator	Output-indicator
Berekeningswijze	Via de verzamelaanvraag geeft de landbouwer jaarlijks het areaal aan dat in omschakeling is. Via het monitoringssysteem dat opgezet wordt voor de rapportering in kader van het GLB kan dan het unieke areaal aan verbintenissen worden berekend.
Bron	Agentschap Landbouw en Zeevisserij
Meetfrequentie	Jaarlijks (voorjaar van N+2)
Kwaliteitsbeoordeling	De data die de indicator vorm geven, zijn afkomstig uit het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem dat de Europese Unie hanteert in het kader van haar Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De kwaliteit wordt geborgd aan de hand van zowel administratieve als plaatscontroles
Reeds gebruikt in andere documenten ?	Ja, deze indicator maakt deel uit van het EU GLB-monitorings- en evaluatiekader.

Benaming	(3) Het bereik van het platform Lekker van bij ons als maatstaf voor de voorkeur van de Vlaming voor producten van bij ons.
Soort indicator	Output-indicator
Berekeningswijze	VLAM volgt via Google analytics continu het aantal bezoekers, evenals de kwaliteit van de bezoeken a.d.h.v. de bezoektijd en het aantal pagina's dat een bezoeker bekijkt.
Bron	Data komen uit Google analytics. VLAM verwerkt deze tot een rapport.
Meetfrequentie	Per kwartaal
Kwaliteitsbeoordeling	De data die de indicator vorm geven, zijn afkomstig van Google en wordt derhalve geborgd door hun kwaliteitsbewakingssysteem
Reeds gebruikt in andere documenten ?	Neen